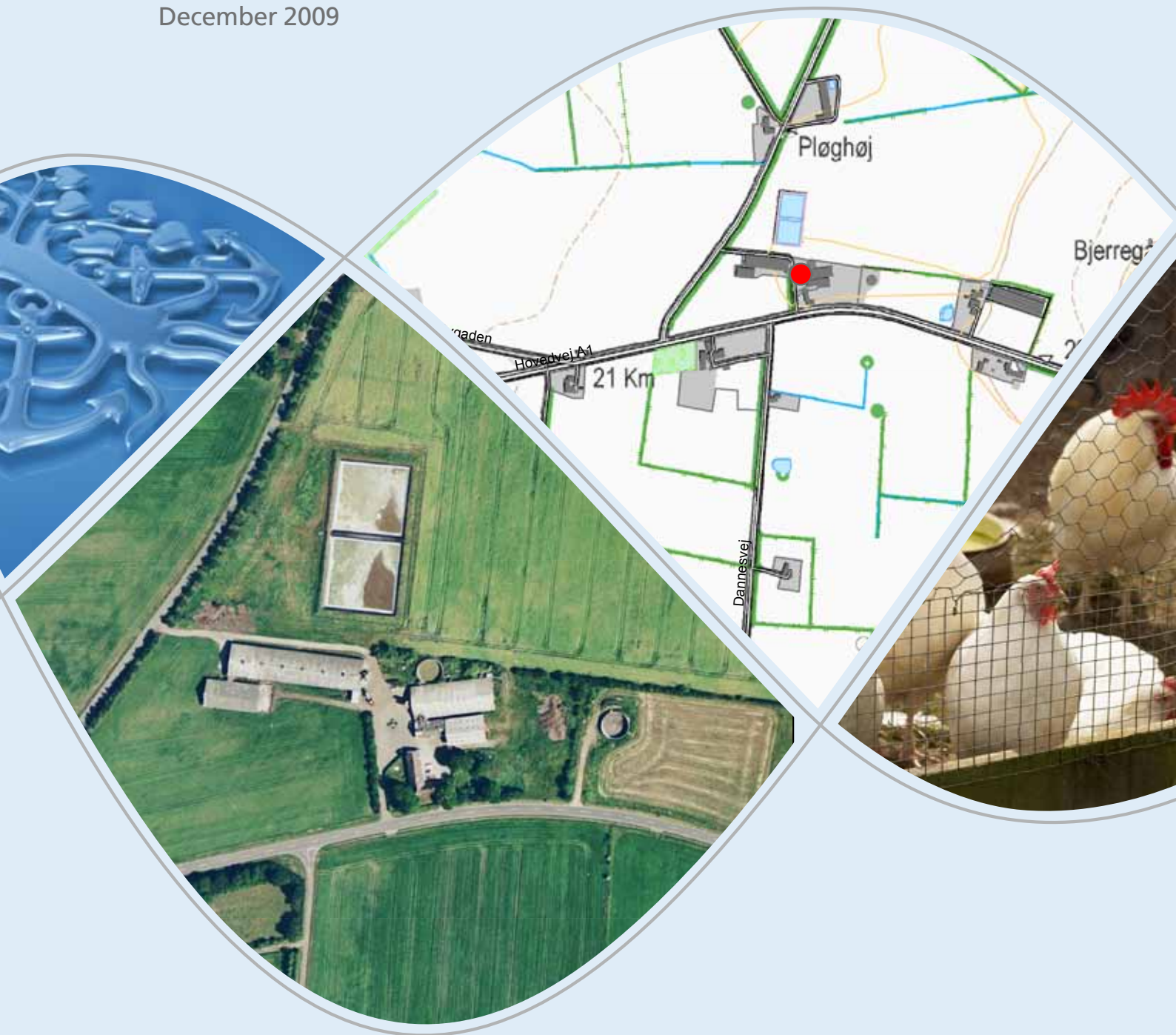

Miljøgodkendelse

Udvidelse af fjerkræproduktion
Hovedvej A1 33, 6740 Bramming

December 2009

Teknik & Miljø

Esbjerg Kommune

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	2
GODKENDELSE TIL UDVIDELSE OG DRIFT AF HUSDYRPRODUKTION	3
EJENDOMS- OG BEDRIFTSOPLYSNINGER	3
FORUDSÆTNINGER OG VILKÅR.....	3
Vilkår for husdyrbrugets anlæg	4
Vilkår for husdyrbrugets udbringningsarealer	8
Generelle vilkår	8
RETSBESKYTTELSE OG REVURDERING.....	9
MEDDELELSESPLIGT – ANLÆG OG AREALER.....	9
ØVRIGE FORHOLD	10
OFFENTLIGGØRELSE.....	10
KLAGEVEJLEDNING	11
MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING	12
INDLEDNING	12
BESKRIVELSE OG VURDERING AF DET ANSØGTE PROJEKT.....	12
Husdyrbrugets beliggenhed.....	13
Besætningens størrelse	14
Driftsbygningerne	15
Produktionsforhold	17
Foder	19
Gødningsproduktion	19
Udbringningsarealer	21
Energi- og vandforbrug.....	22
Råvarer og hjælpestoffer	23
Affald	23
Spildevand.....	24
PROJEKTETS PÅVIRKNINGER AF OMGIVELSERNE – LUGT, STØJ, MM.	24
Lugt	25
Støj og transport	26
Støv, fluer og skadedyr	29
Lys.....	29
Driftforstyrrelser og uheld.....	29
Landskab og kulturmiljø.....	30
PROJEKTETS PÅVIRKNINGER AF OMGIVELSERNE – NATURMÆSSIGE FORHOLD.	31
Ammoniakupåvirkning af naturområder.....	31
Nitrat til overfladevand – kystvande, vandløb og søer.....	39
Fosfor til overfladevand – kystvande, vandløb og søer.....	41
Påvirkning af arter på Habitatdirektivets bilag IV	44
Nitrat til grundvand - nitratfølsomme vandindvindingsområder.....	45
BEDST TILGÆNGELIGE TEKNOLOGI (BAT).....	46
OPHØR	51
HØRING	51
SAMLET VURDERING	51
BILAG 1	52
BILAG 2:	53

Indledning

Miljøgodkendelse fastlægger de vilkår, der skal gælde for en udvidelse af husdyrproduktionen på Hovedvej A1 33, 6740 Bramming i Esbjerg Kommune. Vilkårene sikrer, at udvidelse og drift af husdyrbruget kan ske uden at påvirke miljøet væsentligt.

Miljøet skal i denne sammenhæng forstås som omgivelserne i bred forstand, herunder befolkning, flora og fauna, vandmiljø, landskab og kulturhistorie samt ressourceforbrug.

I forbindelse med udarbejdelsen af miljøgodkendelsen, har Esbjerg Kommune lavet en miljøteknisk beskrivelse og vurdering af det ansøgte projekt. Denne danner baggrund for afgørelsen om miljøgodkendelse, herunder de stillede vilkår.

Forslaget til miljøgodkendelse har været i nabohøring i perioden fra den 16.11.2009 til den 7.12.2009. Kommunen har i forbindelse med høringen ikke modtaget bemærkninger til projektet.

Godkendelse til udvidelse og drift af husdyrproduktion

Esbjerg Kommune har afgjort, at fjerkræbruget på Hovedvej A1 33 kan udvides som ansøgt.

Godkendelsen omfatter

- En udvidelse af dyreholdet fra 42.000 årshøner og 39.984 hønniker til 65.798 årshøner og 99.000 hønniker. Dette svarer til en udvidelse fra 281,6 dyreenheder til 467,1 dyreenheder.
- Etablering af tilbygning til eksisterende konsumægstald på 400 m² og etablering af servicerum på 300 m².

Godkendelsen meddeles efter § 12 stk. 3 i lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, idet Esbjerg Kommune vurderer at:

- Der er truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik,
- Husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, samt
- Udvidelse og drift af husdyrbruget ikke medfører væsentlige virkninger på miljøet

Godkendelsen omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen, herunder drift af husdyrbrugets anlæg samt udspretningsarealer.

Husdyrbruget er miljøgodkendt i 1981. Esbjerg Kommune vurderer, at udvidelsen ikke kan adskilles fra den eksisterende produktion, og derfor er godkendelsen lavet som en ny samlet godkendelse efter husdyrlovens § 12, jf. § 103. stk. 2.

Samtidig ophæves Bramming Kommunes miljøgodkendelse meddelt 19. juni 1981.

Ejendoms- og bedriftsoplysninger

Godkendelsen gives til husdyrbruget beliggende Hovedvej A1 33, matrikel nr. 7 F m.fl. Grisbæk By. Ejendomsnummeret er 307830. Bedriftens CVR nr. er 74762913 og CHR nr. er 17254. Husdyrbruget ejes og drives af Hans Jacob Sørensen, Hovedvej A1 33, 6740 Bramming.

Forudsætninger og vilkår

Esbjerg kommune forudsætter, at projektet gennemføres og drives som beskrevet i ansøgningen. Godkendelsen meddeles på vilkår, der sikrer at kravene i §27 og §29 i lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug opfyldes.

Der stilles følgende vilkår til hhv. husdyrbruget anlæg, husdyrbrugets arealer, samt generelle vilkår for husdyrbruget.

Vilkår for husdyrbrugets anlæg

Husdyrproduktion

1. Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretningen udført som beskrevet nedenfor:

	Antal årsdyr	Antal producerede dyr	Dyreenheder
Årshøner, konsumæg, bure med bånd, staldgødning.	65.798		396,4
Hønnike, konsumæg, bure, produktionstid 119 dage		99.000	70,7
I alt			467,1

2. Antallet af dyreenheder må variere med 10 % i løbet af planåret (1. august til 31. juli). Dog må det maksimale dyrehold beregnet som et gennemsnit i perioden 1. august til 31. juli ikke overstige 467,1 dyreenheder.
3. Antallet af dyr indenfor hver dyrekategori må maksimalt variere med 10 %.
4. Bedriften skal underrette tilsynsmyndigheden om produktionens størrelse 2 år efter godkendelsens dato.

Indretning og drift

5. Ændringer i ejerforhold, eller hvem der er ansvarlig for husdyrbruget, skal meddeles Esbjerg Kommune.
6. Husdyrbruget skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der er beskrevet i miljøgodkendelsen og det tilhørende ansøgningsskema nr. 6837 af 15-12-2009, og med de ændringer der fremgår af godkendelsens vilkår.
7. Husdyrbruget og dens omgivelser skal renholdes så det ikke giver anledning til gener for omgivelserne.

Foder

8. Der skal anvendes fasefodring således, at foderets indhold af næringsstoffer er tilpasset dyrenes behov i de forskellige produktionsfaser.
9. Indholdet af protein i foderet til årshønerne må maksimalt være på 16,4 % og indholdet af fosfor i foderet må maksimalt være på 0,49 %. Indholdet af protein og fosfor i foderet beregnes som et vægtet gennemsnit af henholdsvis proteinprocenten og fosforprocenter i de forskellige foderfaser. Der skal ved miljøtilsyn forevises dokumentation for foderets indhold af protein og fosfor i form af foderleverandørens oplysninger om fosfor og råproteinindhold og fodermængde.
10. Indholdet af protein i foderet til hønnikerne må maksimalt være på 16,5 % og indholdet af fosfor i foderet må maksimalt være på 0,7 %. Indholdet af protein og fosfor i foderet beregnes som et vægtet gennemsnit af henholdsvis proteinprocenten og fosforprocenter i de forskellige foderfaser. Der skal ved miljøtilsyn forevises dokumentation for foderets indhold af

protein og fosfor i form af foderleverandørens oplysninger om fosfor og råproteinindhold og fodermængde.

11. Foderet skal tilsættes fytase svarende minimum til producentens anbefalede dosis.

Husdyrgødning

12. Gødningshuset skal renoveres, således at væggene er tætte, dvs. der ikke må være åbning mellem sidemure og tag, og gavlenden skal forsynes med port eller lignende. Gødningshuset skal holdes lukket, dog må gødningshuset været åbent, når der tilføres gødning fra staldene.
13. De vogne der anvendes ved udmugning af konsumægstald 3 og opdrætsstalden skal tømmes efter hver udmugning. Hvis vognene ikke tømmes efter hver udmugning, skal opbevaringen af den faste husdyrgødning i stedet opfylde husdyrgødningsbekendtgørelsens §8¹ hvoraf det fremgår, at "oplagring af fast gødning må kun på møddinger indrettet efter bestemmelserne i §§10-11, eller i en lukket container, placeret på et befæstet areal med tæthed, som angivet i §11, og afløb til en møddingssaftbeholder eller lignende".

Energi- og vandforbrug

14. Der skal som minimum foretages en kvartalvis registrering af vand- og energiforbrug for at holde fokus på forbruget og muligheden for at reducere dette.
15. Ventilationsanlægget i konsumægstaldene og i opdrætsstalden skal vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for det pågældende anlæg.

Råvarer og hjælpestoffer

16. Ved håndtering af brændstof, smøremidler og kemikalier må der ikke opstå spild med deraf følgende risiko for forurening af jord og grundvand.
17. Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund således at spild kan opsamles, og der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
18. Opbevaring af olier og kemikalier skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes forskrift for opbevaring af olie- og kemikalier.

Affald

19. Olietanke skal drives jf. Miljøministeriets gældende bekendtgørelse om indretning, etablering og drift af olietanke mv. (På godkendelsestidspunktet Bekendtgørelse nr. 724 af 8. juli 2008).

¹ Bekendtgørelse nr. 1695 af 19.12.2006 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. §8: "Oplagring af fast gødning må kun på møddinger, der er indrettet efter bestemmelserne i §§10-11, eller i en lukket container, placeret på et befæstet areal med tæthed, som angivet i §11, og afløb til en møddingssaftbeholder eller lignende".

20. Opbevaring af olie- og kemikalieaffald skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes forskrift for opbevaring af olie- og kemikalier.
21. Bortskaffelse af olie- og kemikalieaffald (farligt affald) skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes regulativ for bortskaffelse af farligt affald. Mindre mængder farligt affald (op til 50 kg årligt) kan bortskaffes gennem den kommunale slat-ordning. Tilmelding kan ske hos Esbjerg Kommune, Affald.
22. Øvrigt affald skal opbevares og bortskaffes efter kommunens anvisninger. Husdyrbruget kan dog tilmeldes genbrugspladsordning for erhverv. Tilmelding samt yderligere oplysninger kan fås hos Esbjerg Kommune, Affald.

Ammoniakfordampning

23. Udmugning ved start af gødningsbåndet i konsumægstaldene (stald 1+2 og 3) skal foretages mindst 3 gange ugentligt.
24. Udmugning ved start af gødningsbåndet i opdrætsstalden påbegyndes ved 3 ugers alderen. Fra 7 ugers alderen til 12 uger skal udmugning ske 1 gang ugentligt. I perioden fra 12 uger til slutningen af produktionsperioden skal udmugningen ske 3 gange ugentligt.
25. Gødningsbåndets driftstimer måles løbende ved hjælp af en timetæller eller en energimåler og skal registreres i en driftsjournal. I konsumægstaldene skal registreringen ske månedligt og i opdrætsstalden skal registreringen ske efter hvert hold.
26. Der skal ved miljøtilsyn på ejendommen foreligge oplysninger om driftstid pr. udmugning, så forventet timeforbrug eller energiforbrug kan estimeres for kontrol af, om udmugning foretages med den anførte frekvens. Hvis driftstimer måles ved hjælp af energimåler, skal der endvidere foreligge oplysninger om elmotorernes samlede effekt.

Spildevand

27. Drikkevandssystemet skal drives og vedligeholdes således at unødigt spild undgås i videst muligt omfang.
28. Vaskevand fra rensning af staldene, og fra ægvask og ægpakkeri skal opsamles i beholder og må herefter anvendes i overensstemmelse med bestemmelserne for spildevand i husdyrgødningsbekendtgørelsen.
29. Der skal udarbejdes afløbsplan over bedriftens afløbsforhold. Afløbsplanen incl. eventuelle bemærkninger hertil skal udarbejdes af autoriseret kloakmester. Afløbsplanen skal sendes til Esbjerg Kommune, att.: Natur & Vandmiljø, senest 2 måneder efter byggeriet af den nye stald er afsluttet.

Lugt

30. Husdyrbrugets drift må ikke give anledning til lugtgener som af tilsynsmyndigheden vurderes at være væsentlige for området.

Støj

31. Husdyrbrugets bidrag til støjbelastningen målt i dB (A) må i ethvert punkt på opholdsarealer ved boliger i det åbne land ikke overstige følgende værdier.

	Tidsrum	max. lydniveau
Mandag – fredag	kl. 07.00 – 18.00	55 dB(A)
	kl. 18.00 – 22.00	45 dB(A)
	kl. 22.00 – 07.00	40 dB(A)
Lørdag	kl. 07.00 – 14.00	55 dB(A)
	kl. 14.00 – 22.00	45 dB(A)
	kl. 22.00 – 07.00	40 dB(A)
Søn- og helligdage	kl. 07.00 – 22.00	45 dB(A)
	Kl. 22.00 – 07.00	40 dB(A)

Maksimalværdien af støjniveauet om natten (kl. 22.00 – 07.00) må ikke overstige 55 dB (A) i ethvert punkt på opholdsarealer ved boliger i det åbne land.

32. Husdyrbruget skal på tilsynsmyndighedens forlangende dokumentere, at ovennævnte er overholdt. En sådan dokumentation kan højst kræves én gang årligt. Dokumentationen skal ske under forhold, hvor husdyrbrugets er i fuld normal drift.
33. Dokumentationen skal ske i form af resultatet af en støjmåling udført som beskrevet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5 og 6/1984 eller af beregninger udført efter den nordiske beregningsmetode for ekstern støj fra virksomheder, jf. Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1993. Er dokumentationen udført som beregning, skal den indeholde de oplysninger om beregningsforudsætningerne, som er nødvendige for vurdering af rigtigheden af beregningsresultaterne. Som udgangspunkt accepteres en ubestemthed på de målte eller beregnede støjbelastninger på max. +/- 3 dB(A.)
34. Målingerne eller beregningerne skal foretages af et målefirma / institut, som er uvildigt, og akkrediteret af DANAK eller godkendt af Miljøstyrelsen til "Miljømåling - ekstern støj".

Støv

35. Driften af husdyrbrugets anlæg må ikke medføre væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

Skadedyr

36. Der skal overalt på ejendommen udføres og dokumenteres en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse i overensstemmelse med de til enhver tid nyeste retningslinier fra Statens Skadedyrlaboratorium.
37. Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.).

Vilkår for husdyrbrugets udbringningsarealer

Arealer

38. Der må kun udbringes husdyrgødning på de arealer der fremgår af kort 4 og tabel 4.1.3 i ansøgningen.
39. Ved miljøtilsyn på ejendommen skal der kunne forevises dokumentation for, at der afsættes minimum 181,5 DE til Komtek Miljø A/S eller til anden modtager som opfylder husdyrgødningsbekendtgørelsens § 29¹.

Ammoniakfordampning

40. Der skal etableres en 10 m bred dyrknings- og gødningsfri bræmme på den del af mark nr. 19-20, der grænser op til kæret som illustreret på kort 7.
41. Der skal etableres en 10 m bred dyrknings- og gødningsfri bræmme på den nordlige og vestlige del af mark nr. 17, der grænser op mod eng og ådal som illustreret på kort 8.
42. Der skal etableres en 5 m bred dyrknings- og gødningsfri bræmme på den del af mark nr. 4-6, der grænser op til sø- og kærrområde som illustreret på kort 9.
43. Der skal etableres en 10 m bred dyrknings- og gødningsfri bræmme på den del af mark nr. 25-28, der grænser op til mose som illustreret på kort 9.

Generelle vilkår

Egenkontrol

44. Husdyrbruget skal føre registreringer over den til enhver tid gældende husdyrproduktion på ejendommen. Registreringerne kan bestå af e-kontrol, gødningsregnskaber, slagterifregninger eller lign. Denne registrering skal ved miljøtilsynets besøg på husdyrbruget kunne forevises som dokumentation for godkendelsens bestemmelse om husdyrholdets størrelse (vilkår 1).

Opgørelse af dyreholdet på ejendommen skal for årshøner ske som et gennemsnit af antal dyr. For hønniker skal opgørelsen ske ud fra antal producerede dyr.

Uheld

45. Der skal udarbejdes en beredskabsplan som fastlægger, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre påvirkning af omgivelserne. Beredskabsplanen skal som minimum indeholde:
 - Procedurer, som beskriver relevante tiltag med henblik på "at stoppe uheldet" og begrænse udbredelsen.
 - Oplysninger om hvilke eksterne/interne personer og myndigheder, der skal alarmeres og hvordan.
 - Kortbilag over bedriften med angivelse af miljøfarlige stoffer, afløbs- og drænsystemer og vandløb mm.
 - En opgørelse over materiel der er tilgængeligt på husdyrbruget, eller som kan skaffes med kort varsel, der kan anvendes i forbindelse med

afhjælpning, inddæmning og opsamling af spild/lækage, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.

46. Beredskabsplanen skal revideres årligt og skal kunne forevises ved miljøtilsyn på ejendommen. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften.

Ophør

47. Ved ophør af bedriften skal produktionsanlæg, husdyrgødnings- og foderopbevaringsanlæg tømmes og rengøres grundigt. Al miljøfarligt affald skal bortskaffes for egen regning efter den til enhver tid gældende lovgivning.

Krav til udnyttelse af godkendelse og revurdering

48. Husdyrbruget skal være bragt i overensstemmelse med de i godkendelsen nævnte vilkår inden fristen for udnyttelsen af denne miljøgodkendelse, dog skal vilkår 12 være opfyldt senest 1 år efter meddelelse af denne miljøgodkendelse.
49. Godkendelsen bortfalder såfremt det ansøgte projekt ikke er påbegyndt inden 2 år fra godkendelsens meddelelse.
50. Udvidelse til 467,1 dyreenheder skal være gennemført inden 5 år. Er der inden 5 år fra meddelelse af godkendelsen foretaget en mindre udvidelse end planlagt, jf. godkendelsens omfang, bortfalder den del af godkendelsen som ikke er blevet udnyttet.
51. Hvis en del af godkendelsen ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år.

Retsbeskyttelse og revurdering

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse.

Vilkårene kan dog til enhver tid ændres efter reglerne i Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 40 stk. 2, hvis der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning, hvis forureningen medfører skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse, eller hvis forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse.

Husdyrbrugets miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige revurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage første revurdering i 2017.

Meddelelesespligt – anlæg og arealer

Kommunens godkendelse gælder for det konkrete projekt. Hvis der sker ændringer i grundlaget for kommunens vurdering, skal der indsendes en ny ansøgning til kommunen. Dette gælder for eksempel ændringer i forhold til det ansøgte dyrehold, staldanlæg og udbringningsarealer. Esbjerg Kommune skal have lejlighed

til at vurdere, hvorvidt udvidelsen/ændringen kræver en ny godkendelse eller om udvidelsen/ændringen kan ske indenfor rammerne af denne godkendelse

Ændringer af udbringningsarealet for den kommende planperiode skal anmeldes til kommunen, senest 1. august jf. § 15 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Kommunen vurderer hvorvidt de nye arealer er mere sårbare. Kommunens tilkendegivelse gives inden 1. oktober, hvorefter anmeldelsen evt. kan trækkes tilbage, eller der kan fremsendes en ny. En ny anmeldelse skal i givet fald være kommunen i hænde senest 15. oktober. Hvis kommunen har indsigelser imod de nye arealer meddeles det inden 31. december.

Øvrige forhold

Afgørelsen omfatter alene forholdet til lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Øvrige relevante tilladelser og godkendelser skal indhentes særskilt.

Kommunens miljøgodkendelse gælder for det konkrete projekt. Husdyrbruget må ikke udvides eller ændres bygnings- eller driftsmæssigt på en måde der indebærer forøget forurening før udvidelsen eller ændringen er godkendt i henhold til lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Hvis der sker ændringer i grundlaget for kommunens vurdering, skal du indsende en ny ansøgning til kommunen. Esbjerg Kommune skal have lejlighed til at vurdere, hvorvidt udvidelsen/ændringen kræver en miljøgodkendelse eller om udvidelsen/ændringen kan ske indenfor rammerne af denne miljøgodkendelse.

Etablering af nye anlæg må ikke igangsættes, før der er givet en byggetilladelse fra Esbjerg Kommune.

Husdyrbruget skal til enhver tid leve op til de gældende regler i love og bekendtgørelser, uanset at de nævnte krav og regler kan være en skærpelse af denne godkendelses vilkår.

Offentliggørelse

Afgørelsen om miljøgodkendelse annonceres den 28. december 2009 i Bramming Ugeavis.

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Miljøklagenævnet. Klageberettigede er ansøgeren, Miljøministeren, Sundhedsstyrelsen og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald.

Eventuel klage over godkendelsen skal indsendes skriftlig til Esbjerg Kommune, Torvegade 74, 6700 Esbjerg. Klagen skal være modtaget senest ved kontortids ophør den 25. januar 2010, der er dagen for klagefristens udløb.

Hvis afgørelsen påklages, vil det straks blive meddelt ansøgeren.

Denne afgørelse kan inden 6 måneder fra meddelelsesdato indbringes til domstolsafgørelse.

Udnyttelse af godkendelsen

Miljøgodkendelsen kan udnyttes uanset eventuelle klager, men dette begrænser ikke Miljøklagenævnets mulighed for at ændre eller ophæve Esbjerg Kommunes afgørelse.

Påbegyndelse af projektet før klagefristens udløb sker dog på egen risiko, idet Miljøklagenævnet kan bestemme, at en meddelt godkendelse ikke må udnyttes i tilfælde af rettidig klage.

Miljøteknisk beskrivelse og vurdering

Indledning

Denne miljøtekniske beskrivelse og vurdering af det ansøgte projekt, danner baggrund for forslaget til miljøgodkendelse for udvidelse af husdyrbruget på Hovedvej A1 33. Den miljøtekniske beskrivelse og vurdering beskriver og vurderer de miljøpåvirkninger af omgivelserne, som udvidelsen og driften af det ansøgte projekt giver anledning til.

Miljø skal i denne sammenhæng forstås som omgivelserne i bred forstand, herunder befolkning, flora og fauna, vandmiljø, landskab og kulturhistorie samt ressourceforbrug

Vurderingerne er foretaget med udgangspunkt i de beskyttelsesniveauer og retningslinier, der er indeholdt i husdyrloven med tilhørende bekendtgørelse og vejledning.² Påvirkningen af omgivelserne er beskrevet og vurderet dels i forhold til de anlægsnære påvirkninger (lugt, støj mm), dels i forhold til de naturmæssige forhold (natur, vandmiljø mm.).

Beskrivelse og vurdering af det ansøgte projekt

Hans Jakob Sørensen ønsker at udvide sin fjerkræbesætning på Hovedvej A1 33 fra 281,6 dyreenheder (DE) til 467,1 DE. Ejendommen producerer konsumæg med tilhørende opdræt af hønniker. Udvidelsen sker i eksisterende stalde samt ved at etablere en tilbygning på 400 m² til en eksisterende stald. Samtidig tilbygges et service- og pakkerum på 300 m².

Udvidelsen forventes påbegyndt januar 2010. Der foretages en omfattende renovering af alle staldanlæg og det er ikke hensigtsmæssigt at renovere alle stalde samtidig. Dertil kommer det problem, at alle burproducenter skal skifte til berigede bure inden 1.1.2012, hvilket giver et stort pres på fabrikationen af buranlæg. Det samlede projekt forventes derfor først at være etableret i løbet af 5 år.

På vegne af ansøger har Landscentret den 4. december 2008 indsendt ansøgning om miljøgodkendelse af en udvidelse af husdyrproduktionen på Hovedvej A1 33, 6740 Bramming. Der er ansøgt via det it-baserede ansøgningsssystem på www.husdyrgodkendelse.dk.

I forbindelse med behandlingen af ansøgningen har der været behov for supplerende oplysninger. Der har været mail korrespondance med ansøgers konsulent og ansøgningseskemaet er revideret og genindsendt løbende. Det endelige ansøgningseskema (nr. 6837 version 17) er indsendt den 15. december 2009. Den miljøtekniske beskrivelse og vurdering er foretaget med baggrund i det sidst indsendte ansøgningsmateriale.

Lovgrundlag

Den nuværende miljøgodkendelse til fjerkræproduktion på Hovedvej A1 33 er meddelt 19. juni 1981.

² Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (Lov nr. 1572 af 20. december 2006); bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009), Miljøstyrelsens vejledning om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug (december 2006) samt Miljøstyrelsens supplerende vejledning om fastsættelse af yderligere vilkår efter § 29 i husdyrloven (december 2007).

Ifølge de gældende regler³ skal en miljøgodkendelse regelmæssigt tages op til revurdering og om nødvendig ajourføres i lyset af den teknologiske udvikling. Hovedvej A1 33 indsendte den 16.04.2008 oplysninger til revurdering af den nuværende miljøgodkendelse. Efterfølgende har ansøger valgt at søge om en udvidelse af husdyrproduktionen.

Udvidelsen fra 281,6 DE til 467,1 DE vurderes at være af så omfattende karakter, at udvidelsen ikke kan adskilles fra den eksisterende produktion og derfor er denne godkendelse udarbejdet som en ny samlet godkendelse efter husdyrlovens § 12, jf. § 103 stk. 2.

Husdyrbrugets beliggenhed

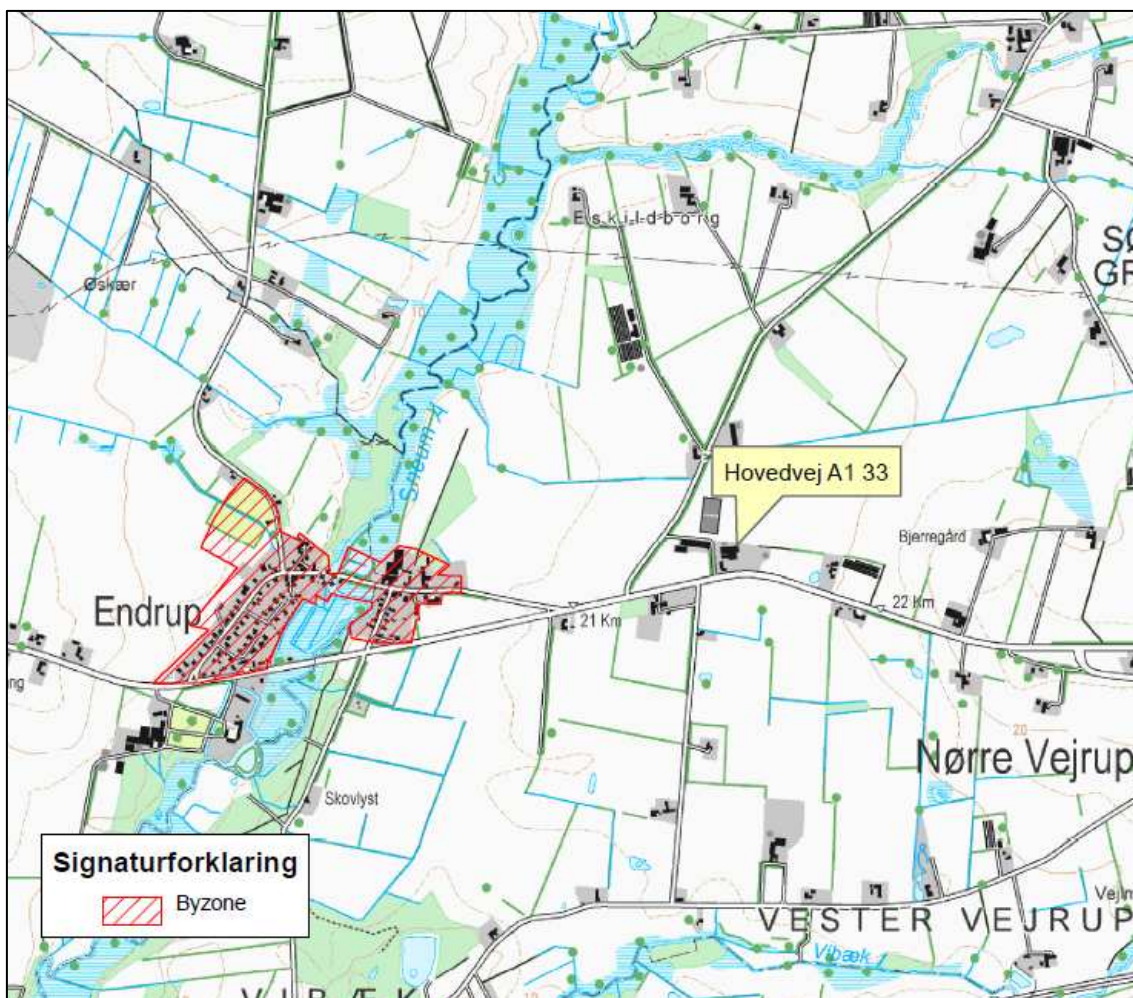
Husdyrbruget er beliggende i landzone i område "07-Det åbne land" i Bramming Kommuneplan 2001-2012. Placeringen fremgår af kort 1.

Husdyrbruget ligger ca. 650 m fra eksisterende byzoneområde (Endrup). Nærmeste nabo Hovedvej A1 34 er beliggende ca. 170 m fra staldanlæggene ved Hovedvej A1 33, mens naboejendommen Grisbækvej 1 er beliggende ca. 85 m fra den fritliggende staldbygning på Grisbækvej, der er placeret nord for hovedbygningerne.

Husdyrbruget opfylder afstandskravene i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

- §§ 6 og 20: Afstande til nabobebyggelse, byzone- eller sommerhusområde, samlet bebyggelse og blandet bolig og erhverv mv.
- § 7: Afstande til beskyttede naturtyper (højmoser, lobeliesø, hede > 10ha, overdrev større end 10 ha, heder, overdrev og ammoniakfølsomme søer beliggende indenfor international naturbeskyttelsesområder).
- § 8: Afstandskrav til vandløb, vandindvindinger, offentlig og privat fællesvej, naboskel og egen beboelse.

³ §17 i bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse af m.v. af husdyrbrug.

Kort 1. Husdyrbrugets beliggenhed

Besætningens størrelse

Det nuværende og fremtidige dyrehold på Hovedvej A1 33 fremgår af tabel 1.

Dyreart	Nuværende		Fremtidig	
	Antal	DE	Antal	DE
Årshøner, konsumæg, bure med bånd, staldgødning.	42.000	253,0	65.798	396,4
Hønnike, konsumæg, gulvdrift, produktionsdrift 119 dage	39.984	28,6	0	0
Hønnike, konsumæg, bure, produktionstid 119 dage			99.000	70,7
I alt		281,6		467,1

Tabel 1: Husdyrbrugets dyrehold. Dyreenheder er beregnet efter bilag 2 i bekendtgørelse om ændring af husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. (bek. nr. 717 af 02.07.2009).

Bramming Kommune har 19. juni 1981 meddelt miljøgodkendelse til en produktion på 80.000 hønniker og 40.000 høns. Der er efterfølgende ved miljøtilsyn september 1998, oktober 2002 og juni 2004 registreret et dyrehold på 40.000 hønniker og 42.000 høns. Ved miljøtilsyn oktober 2006 blev der registreret 40.000 hønniker og 41.000 høns.

Husdyrproduktionen har gennem en årrække ligget på et lavere niveau i forhold til den miljøgodkendte produktion. Ifølge kontinuitetsprincippet bortfalder den del af

godkendelsen der ikke har været udnyttet - helt eller delvis - i 3 på hinanden følgende år. Dette er desuden også bemærket i seneste miljøtilsynsrapport fra oktober 2006. På den baggrund vurderer Natur og Vandmiljø, at den lovlige produktion på ejendommen svarer til 40.000 hønniker og 42.000 høns (æglæggende). Denne produktion er anført som nudrift i ansøgningskemaet.

Udsætninger og indsætninger af produktionsdyr bestemmes delvist af ægpakkeri samt af dyrenes ydelse. Foruden anvendelse af hønniker til egen ægproduktion, sælges der også hønniker til anden fjerkræproducent.

Producenten er underlagt rugeriernes og pakkeriernes planlægning for levering af daggamle kyllinger og produktionslængde på æglæggerne. Produktionsperioden for æglæggerne kan variere fra 72 - 80 uger afhængig af produktivitet og kvalitet af æggene. Der kan også forekomme variation i dødeligheden i det enkelte hold. Der er anslået en tomgangs periode mellem hvert hold på 7-10 dage, dette svarer til maksimal produktion. Der kan opstå situationer hvor tomgangsperioden forøges og dermed vil den årlige totale produktion blive reduceret.

På baggrund af ovennævnte vil der forekomme variationer i det antal årdsdyr som der er på ejendommen, men gennemsnitsproduktionen forventes at ligge på det ansøgte niveau.

Der stilles vilkår til husdyrbrugets maksimale produktion og til i hvilket omfang produktionen kan tillades af variere.

Driftsbygningerne

Den nuværende ægproduktion omfatter to konsumægstalde (stald 1+2 samt stald 3), som er beliggende ved Hovedvej A1. I forbindelse med udvidelsen af produktionen tilbygges et service- og pakkerum til stald 1+2 på 300 m². Stald 3 udvides med 400 m² mod øst for at kunne rumme den anførte udvidelse af husdyrholdet i den stald. Ved stald 3 er der tilbygget et forrum og pakkerum ved den vestlige gavl i hele bygningens bredde. Ægtransport fra stald 1+2 foregår under jord til pakkeriet ved stald 3.

Der er i dag fælles pakkerum for alle staldanlæg ved hus 3. Dette ændres ved nybygning af pakkerum ved stald 1+2, og eksisterende pakkerum beholdes til pakning af æg fra stald 3.

Stalden til opdræt er placeret væk fra de øvrige driftsbygninger på Hovedvej A1 og er beliggende ved Grisbækvej. Der er befæstede arealer ved begge ender af stalden.

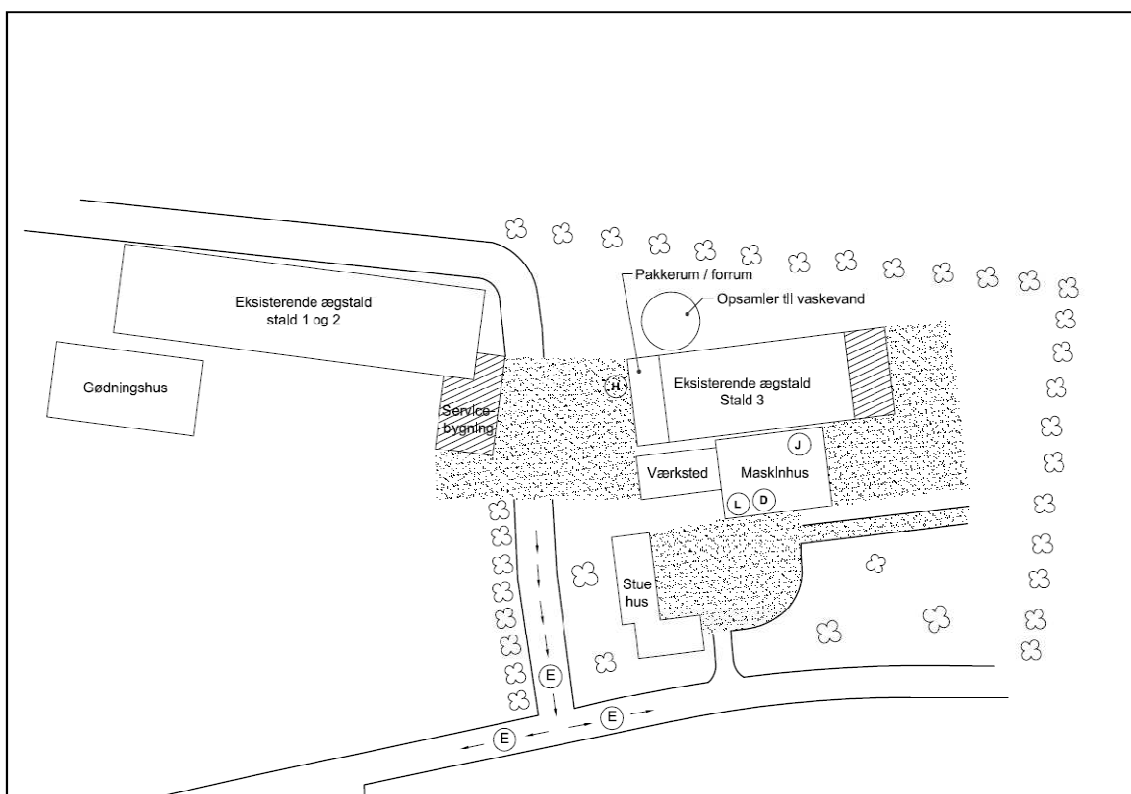
På ejendommen vil der efter udvidelsen være følgende bygninger, som angivet i tabel 2.

Anvendelse	Areal / rumfang	Staldsystem
Stuehus	200 m ²	
Værksted	200 m ²	
Maskinhus	Ca. 500 m ²	
Eksisterende ægstald (stald 1+2)	1.800 m ²	Bure med gødningsbånd, fast husdyrgødning
Eksisterende ægstald (stald 3)	900 m ²	Bure med gødningsbånd, fast husdyrgødning

Udvidelse ægstald (stald 3) (ny)	400 m ²	Bure med gødningsbånd, fast husdyrgødning
Servicebygning (ny)	300 m ²	Pakkerum, forrum, emballagerum m.m.
Pakkerum / forrum	200 m ²	
Gødningshus	616 m ² / 1.340 t	
Opsamlingsbeholder til vaskevand	750 m ³	
Eksisterende stald til hønniker	1.050 m ²	Bure med gødningsbånd, fast husdyrgødning

Tabel 2: Bygningsforklaring

Driftsbygningernes placering fremgår af kort 2, dog fremgår den eksisterende stald til hønniker i stedet af kort 3.

Kort 2: Situationsplan. "L" og "J" markerer placering af hhv. biobrændselsfyr og dieseltank, "D" angiver kemikalieopbevaring, "H" angiver afhentningssted for døde dyr, mens "E" angiver transportveje.

Kort 3: Placering af stald til hønniker

Staldsystem i konsumægstalden er bure med gødningsbånd med hyppig fjernelse af gødning. Ifølge lovkrav skal produktion af konsumæg ske ved anvendelse af berigede bure. For at tilgodesé dyrenes vedfærd, er burene forsynet med: rede med redemåtte, siddepinde, kloslibningsanordning og strøelsesbakke med strøelsesmateriale.

Renoveringen af opdrætsstalden medfører, at der skiftes fra gulvdrift til buropræt. Her går dyrene i bure i tre etager med gødningsbånd til hyppig fjernelse af gødning.

Produktionsforhold

Produktionsdyrene opdrættes i den fritliggende staldbygning på Grisbækvej og flyttes over i staldene på Hovedvej A1 33, hvor de påbegynder og fuldender en ægproduktions periode.

En æglæggende høne starter sit liv som daggammel kylling. Kyllingen går i opdrætsstalden i ca. 16 – 18 uger før den er udvokset, og klar til at kønsmodne og lægge æg. Kort tid før æglægningen begynder, flyttes hønniken over i ægproduktionsanlægget (stald 1+2 og 3). En høne kan producere æg i ca. 60 uger,

hvilket er den tid den holdes i æglæggestalden. Efter en samlet produktionsperiode på ca. 76- 80 uger, vil hønen herefter typisk ende som foder til mink eller anden forarbejdet grundsubstans.

I opdrætsstalden på Grisbækvej produceres opdræt af hønniker efter "alt ind alt ud"-princippet. Efter hvert hold rengøres stalden grundigt med vand og desinficeres, og herefter følger en tomgangsperiode på 7-10 dage. I tomgangsperioden er der ingen dyr i stalden.

Rengøringen starter med, at al gødningen fra stalden fjernes og køres til oplagring. Herefter vaskes stald og inventar. Specielt rengøres ventilation udvendig og indvendig, ligesom fodersiloer tømmes og rengøres. Stald, forrum, arealer ved udgange og fodersiloer desinficeres.

Efter en tomgangsperiode hvor stalden står tom og renses, gøres klar til nye dyr. Opvarmning og udtørring af stalden påbegyndes. Der tilføres strøelse og inventaret samles og afprøves. Det fyldes nyt foder i silo og minimum 2 dage før de nye dyr kommer øges opvarmningen så hele stalden er ca. 33 grader når de daggamle kyllinger bliver leveret fra rugeriet.

I den første tid er varme vigtigt. Det er også vigtigt med en vis fugtighed i stalden for at kyllingerne ikke får problemer med for lille vandoptagelse. Især i starten er foder og rent vand vigtigt. I løbet af 3-4 uger sænkes temperaturen til 18- 22 grader. Lysprogrammer og foderfaser benyttes til at opnå den ønskede udvikling på den ønskede tid, dvs. vand- og fodersystemer hele tiden tilpasses til dyrenes udvikling og størrelse.

Den daglige pasning i opdrætsstalden består i at tilse dyrene og at sørge for at foder, vand og klima er optimalt i forhold til dyrenes udvikling. Der indsamles døde dyr og foretages inspektion flere gange dagligt. Mindst en gang dagligt renses drikkesystemet, så der altid er frisk drikkevand. Pasningen består desuden i at foretage diverse vaccinationer og indsendelse af prøvemateriale i henhold til gældende salmonellakontrol.

Når kyllingerne har udviklet sig til produktionsklare hønniker i løbet af 16 – 18 uger indfanges de og flyttes vha. nogle kasser til konsumægstaldene. Tømningen foregår i en rotation, så hønnikerne ikke opholder sig for længe i kasserne. Når stalden er tømt, skal den rengøres igen og gøres klar til næste hold kyllinger. En rotation tager i alt ca. 20 uger.

I konsumægstaldene på Hovedvej A1 er der altid dyr i ægproduktion. Stald 1+2 og 3 er produktionsmæssig forskudt ca. 20 uger. Indretning og staldsystemet er identisk for de to æglæggestalde. Derfor kan man godt sige, at produktionen i den enkelte stald foregår efter alt ind – alt ud. Vilklårene for ægproduktion er fastlagt i bekendtgørelse nr. 533 til beskyttelse af æglæggende høner.

Når de gamle høns er sat ud, starter rengøringen og vedligeholdelsen af anlægget. Det vurderes ud fra tidligere produktions- og veterinære forhold, hvorvidt der kræves en grundigere rengøring af hele stalden med vand. Gødningsbånd og gødningstransport rengøres dog altid. Rengøring af staldrum og inventar kan også ske med trykluft. Rengøringen og vedligehold afsluttes med en desinfektion, hvorefter stalden står tom i en periode. Rengøringen omfatter også udendørs arealer ved porte og døre, ligesom udvendige dele af ventilationen også rengøres. Forrum og silo til den enkelte stald rengøres også ved holdskifte. Fælles ægpakkerum, kølerum mm. rengøres dagligt. Før indsætning af nye hønniker

gennemskylles vandsystem, foder- og ventilationsanlæg afprøves og stalden tempereres.

Det daglige arbejde i konsumægstalden består i tilsyn med dyr og anlæg. Det skal sikres, at der tilføres den ønskede mængde foder og vand, ligesom klima skal være optimal for dyrene. Døde dyr fjernes dagligt, og ægtransporten overvåges. En gang daglig indsamles æggene, tidspunktet afpasses så flest mulige æg indsamles og sættes på køl, samme dag de er lagt.

Konsumægsproduktionen er kendetegnet ved et højt styrings- og kontrolniveau. Der er styring af: Foder, vand, varme og ventilation. Programmerne kører automatisk. Data fra produktionen kan logges automatisk i produktionsperioden og kan lagres elektronisk.

Foder

Der fodres udelukkende med melfoder, der opbevares i separate lukkede siloer til hver stald. Siloanlæg til foder er placeret henholdsvis ved den østlige gavl af stald 1+2, den vestlige gavl af stald 3 og den sydøstlige gavl ved opdrætsstalden.

Der anvendes fasefodring for at opnå en sammenhæng mellem dyrenes behov og fodrets indhold af næringsstoffer. Endvidere udnyttes fasefodring til opdræt for at udvikle dyr med et velfungerende mave/tarm sæt. Der tilsættes fytase til foderet for at opnå optimal foderudnyttelse og forbedring af fordøjelsen.

I ansøgningen er det angivet, at der anvendes 40,7 kg foder pr. årshøne. Fosforindholdet i foderet er angivet til 0,49 %, mens råproteinindholdet er angivet til 16,4 %. Indholdet af råprotein og fosfor svarer til DJF normtal 2008.

Der stilles i miljøgodkendelsen vilkår til foderets indhold af råprotein og fosfor, samt at der skal tilsættes fytase til foderet. Der er redegjort nærmere for foderets indhold af næringsstoffer under afsnittet "bedst tilgængelige teknologi (BAT)".

Kommunen vurderer, at den nuværende og planlagte opbevaring og håndtering af foder ikke giver anledning til en væsentlig øget påvirkning af omgivelserne.

Gødningsproduktion

Gødning fra konsumægstalden (stald 1+2) transporteres via gødningssegl til gødningshus. Gødning fra konsumægstald (stald 3) tilføres vogn og transporteres herfra til gødningshuset.

Gødningsbåndet fra opdrætsstalden ender i en transportør i den nordlige ende. Her samles gødningen og transportøren lægger gødningen i en vogn, der bruges til transporten til gødningshus. Den sydlige ende bruges til ind og udsætning af dyr og indtag af foder. På den måde er der adskillelse mellem gødning og foder/kyllinger.

Ifølge husdyrgødningsbekendtgørelsens § 10, stk. 2, skal lagre af fast gødning uden daglig tilførsel overdækkes med kompostdug eller lufttæt materiale straks efter udlægning. Kravet i § 10, stk. 2 har til formål at begrænse ammoniaktabet fra gødningen.

Husdyrgødningsbekendtgørelsens angivelse af, at møddingspladser med daglig tilførsel er undtaget fra reglerne om overdækning har baggrund i, at det i praksis er svært at håndtere overdækning med kompostdug eller andet lufttæt materiale på

pladser, hvor der tilføres gødning hyppigt og udmugning ofte sker via automatisk udmugningsanlæg.

Gødningshuset på Hovedvej A1 33 vil få tilført husdyrgødning 3 gange ugentligt svarende til hver 2. til 3. dag.

Gødningshuset på Hovedvej A1 33 er afgrænset af 3 faste sider og en åben gavlede. Gødningshuset er desuden forsynet med tag. Gødningshuset er åbent mellem sidemure og tag idet sidemurene ikke når helt op til taget. Ifølge ansøgers oplysninger er gødningen på møddingspladsen ikke overdækket med plast eller lignende. Ansøger har oplyst, at han forventer at etablere sider på gødningshuset, således at der ikke er en åbning mellem sidemure og tag.

Esbjerg Kommune vurderer, at den hyppige udmugning vil medføre at den påkrævede overdækning med kompostdug eller lufttæt materiale vil være særdeles vanskelig at håndtere i praksis. Det praktiske besvær med håndtering af en overdækning med kompostdug eller lufttæt materiale vil kunne sidestilles med det besvær som en daglig udmugning ville medføre.

Det vurderes desuden at tab af kvælstof fra møddingen vil reduceres væsentligt, når møddingshuset forsynes med tætte vægge og port eller lignende i gavlenden.

På grundlag af ovenstående vurderes det, at opbevaringen i møddinghuset lever op til intentionerne i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 10, stk. 1 såfremt møddingshuset tættes som ovenfor beskrevet. En opbevaring i møddinghuset vil således kunne accepteres uden yderligere overdækning, når møddingshuset renoveres i overensstemmelse med miljøgodkendelsens vilkår.

Gødning fra konsumægstald 3 og opdrætsstalden transporteres via vogn til gødningshuset. Vognene bør tømmes efter hver udmugning. Hvis vognen ikke tømmes efter hver udmugning, og der opbevares gødning i længere tid (mere end en uge), skal opbevaringen opfylde husdyrgødningsbekendtgørelsens § 8 hvoraf det fremgår, at "oplagring af fast gødning må kun ske på møddinger der er indrettet efter bestemmelserne i §§10-11, eller i en lukket container, placeret på et befæstet areal med tæthed, som angivet i §11, og afløb til en møddingssaft-beholder eller lignende". Der vil i miljøgodkendelsen blive stillet vilkår herom.

Af ansøgningen fremgår oplysninger om beregnet gødningsproduktion og oplysninger om spildevand. Oplysningerne fremgår af tabel 3.

	Mængder	Opbevaringsanlæg
Fast husdyrgødning	I alt 2.182 t (fordelt med 1855 t fra konsumægproduktion og 327 t fra hønniker)	Gødningshus med en kapacitet på 1.340 t.
Vaskevand/overfladevand	Ca. 500 m ³	Gyllebeholder med en kapacitet på 750 m ³

Tabel 3: Opbevaringskapacitet. Gødningsproduktionen er beregnet ud fra, at dyrene er på stald hele året.

Produktionen af fast husdyrgødning på bedriften udgør i alt 2.182 t. Der afsættes 180,5 DE til KomTek Miljø ved direkte levering, hvilket svarer til 851 t. Dermed skal der opbevares i alt 1.331 t fast husdyrgødning på Hovedvej A1 33. Med en

kapacitet af gødningshuset på 1.340 t er der en opbevaringskapacitet for fast husdyrgødning på 12,1 mdr.

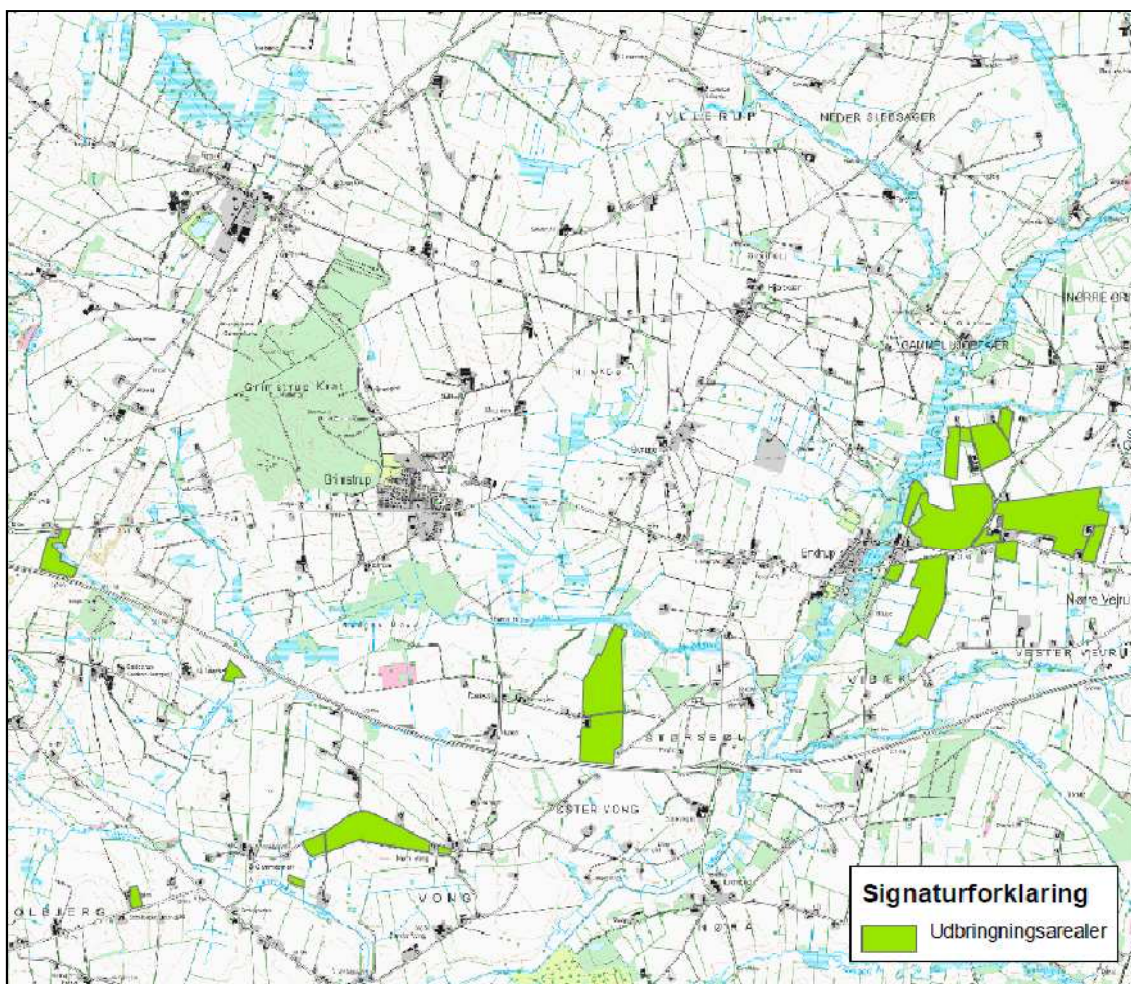
Mængden af vaskevand og overfladevand anslås til ca. 500 m³ jf. afsnittet vedr. spildevand. Vaskevandet tilledes gyllebeholder på 750 m³ og der er dermed en opbevaringskapacitet for flydende husdyrgødning svarende til 18 mdr.

Husdyrgødningsbekendtgørelsens⁴ krav til opbevaringskapacitet er opfyldt.

Udbringningsarealer

Til ejendommen hører i alt 204,1 ha udbringningsareal fordelt med 134,6 ha eget areal og 69,5 ha forpagtet areal. Hovedparten af de ejede og forpagtede udbringningsarealer er beliggende nær ejendommen og de resterende arealer er beliggende spredt sydøst, syd og sydvest for Grimstrup.

Der er ca. 8,7 km til det fjerneste ejede/forpagtede areal. Beliggenheden af husdyrbrugets arealer fremgår af kort 4.

Kort 4: Udbringningsarealer

Miljølovgivningen stiller krav om et bestemt forhold mellem den mængde husdyrgødning, der udbringes, og det areal, der er til rådighed for udbringningen

⁴ Bekendtgørelse nr. 1695 af 19.12.2006 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.

(harmoniareal). På en fjerkræbedrift må der højst udbringes 1,4 DE/ha på egne og forpagtede arealer og 1,4 DE/ha på aftalearealer. Ansøgningens oplysninger om arealer og det reelle gødningstryk fremgår af tabel 4.

	Ha	DE/ha	DE i alt
Ejendommens jordtilliggende (ejet)	134,59	1,4	188,42
Forpagtet areal	69,48	1,4	97,27
I alt til udbringning			285,7

Tabel 4: Oversigt over ejendommens jordtilliggende og gødningstryk.

Hovedvej A1 33 råder over et areal til udbringning af husdyrgødning svarende til 285,7 DE. Der ud over er der indgået aftale om afsætning af 181,5 DE til KomTek Miljø. KomTek Miljø er registreret som forarbejdningsanlæg hos Plantedirektoratet. Registreringen betyder, at KomTek Miljø kan indgå aftaler om køb, forarbejdning og salg af forarbejdet gødning. Det er KomTek Miljø's ansvar, at den forarbejdede husdyrgødning udbringes i overensstemmelse med reglerne om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække, og plantedirektoratet er tilsynsmyndighed.

Der produceres i alt 467,1 DE på bedriften. Kravet til harmoniareal er opfyldt, da bedriften kan afsætte i alt 467,2 DE til udbringningsarealer samt til KomTek. Plantedirektoratet er tilsynsmyndighed på harmoniforhold.

Landbrugslovgivningen stiller krav om, at en vis andel af harmoniarealet tilhører den bedrift, hvor husdyrproduktionen foregår, eller med sikkerhed kan anvendes til udbringning af husdyrgødning fra den pågældende ejendom mindst 5 år frem i tiden (arealkrav). Med den påtænkte drift vil arealkravet efter de gældende regler (bekendtgørelse nr. 1152 af 23. november 2006 om husdyrhold og arealkrav m.v.) være 95,8 ha efter udvidelsen, hvilket betyder, at landbrugslovgivningens arealkrav er opfyldt. Jordbrugskommissionen fører kontrol med reglerne om arealkrav.

Energi- og vandforbrug.

Husdyrbrugets energi- og vandforbrug i den eksisterende, såvel som ansøgte drift fremgår af tabel 5.

Forbrug	Nudrift	Ansøgt
El	150.000 kWh	250.000 kWh
Vand	5.200 m ³	7.200 m ³

Tabel 5: Energi- og vandforbrug

I forbindelse med udvidelsen sker der en stigning i både elforbrug og vandforbrug.

Privat bolig opvarmes med stokerfyr, som fortrinsvis kører på træpiller (årligt forbrug på 20 ton). Ventilationssystemet, i såvel æglæggestald som opdrætsstald, er computerstyret og tilpasset produktionen for at sikre optimal køretid. Derved sikres, at produktionen sker optimalt i forhold til varme- og strømforbrug.

Ejendommen forsynes med vand fra privat alment vandværk. Vandforbruget i ansøgt drift fordeler sig med ca. 500 m³ til vask, 170 m³ til privat husholdning og 6.530 m³ til drikkevand til dyrene. Den primære kilde til vandspild er utætte vandnipler. Disse efterses med jævne mellemrum, så vandspild minimeres. Dette er en del af god management i konsumægsproduktionen, så fugtig gødning undgås. Inden vask af opdrætsstalden foretages iblødsætning, og dette sikrer en hurtigere og mere effektiv vask, hvilket sparer vand.

Der er redegjort nærmere for vand- og energiforbruget i afsnittet vedr. "bedst tilgængelige teknologi" (BAT).

Det vurderes, at husdyrbruget har foretaget relevante foranstaltninger til begrænsning af energi- og vandforbrug. Det vurderes ligeledes, at de anførte ændringer i forbruget af energi og vand, som udvidelsen vil medføre, ikke vil have en væsentlig indvirkning på miljøet. Det vil i miljøgodkendelsen blive stillet vilkår til en kvartalsvis registrering af vand- og energiforbrug samt vilkår om, at ventilationsanlæg løbende skal rengøres og vedligeholdes.

Råvarer og hjælpestoffer

I nudrift er der et årligt forbrug af olie/gas på 25.000 l, heraf anvendes 5.000 l til opvarmning af opdrætsstald og 20.000 til markdrift. Dette forbrug forventes ikke at ændre sig i forbindelse med udvidelsen.

Dieselolie opbevares i 1.200 l olietank fra 1987 som er placeret i maskinhuset på fast bund (jf. kort X). Øvrige olier opbevares ligeledes i maskinhuset. Fyringsolietanken på 1.800 l er ligeledes fra 1987 og er placeret i opdrætsstalden.

Pesticider til markbrug opbevares efter plantedirektoratets anvisning. Der findes kemikalierum uden afløb i maskinhuset ved siden af fyrrum. Her opbevares kemikalier såvel som medicin og maling m.m. Kemikalierne opbevares aflåst.

Det vurderes, at opbevaring af olie- og kemikalier sker forsvarligt. Der stilles vilkår til opbevaringen af olie- og kemikalieprodukter.

Affald

Affald fra husdyrbrug kan typisk inddeles i følgende affaldsfraktioner

- Dagrenovation
- Genbrugeligt affald (Pap, papir, jern og metal, tomme olietromler og tanke, tomme plasticsække, paller, malet og lakeret træ).
- Farligt affald (lysstofrør og sparepære, spraydåser, pesticidrester, oliefiltre, batterier).
- Klinisk risikoaffald og medicinrester (skalpeller, kanyler og medicinrester).
- Døde dyr.
- Forbrændingseget affald (halmballesnor, papirsække, tomme medicinglas, gamle frønnede bildæk).
- Deponeringseget affald (asbestholdige byggemateriale).

Pap og papir sorteres og afleveres løbende. Farligt affald opbevares i maskinhus ved værksted, normalt i beholdere som tømmes efter behov.

Jern og metal opbevares i maskinhus ved værksted, tomme oliedunke bruges til forskellig form for lagring og bortskaffes med indhold til containerplads. Rester af maling opbevares i kemikalierum og bruges ofte til reparationsarbejde, gamle ubrugelige rester afleveres på containerplads.

Der kommer sjældent kanyler på ejendommen. Medicinrester og brugte vaccineglas, samles sammen og afleveres efter hvert hold opdræt.

Døde dyr opbevares i eksisterende lukkede containere på afhentningsplads. Døde dyr bortskaffes med autoriseret firma, som afhenter dyrene i lukkede containere 25 - 30 gange årligt.

Plast og paller samles sammen og afleveres efter behov. Deponeringsegnet affald sorteres og køres på kommunal genbrugsplads.

Der stilles vilkår om, at husdyrbrugets affald bortskaffes i henhold til Esbjerg Kommunes gældende regulativer og forskrifter, og at opbevaring og håndtering på husdyrbruget foregår miljømæssigt forsvarligt.

Spildevand

Der er ingen sanitært spildevand fra driftsbygninger.

Opdrætsstalden vaskes efter hvert hold og vaskevandet opsamles i beholder og spredes på harmoniareal. Forbrugets anslås til ca. 100-150 m³. Det daglige vaskevand til støvlevask og håndvask ledes til dræn i marken. Da der er tale om meget små mængder, og da det i princippet kunne foregå udendørs, vurderes det at være af underordnet betydning.

Efter hvert hold æglæggere tørrengøres og desinficeres staldene. I konsumægstaldene (stald 1+2 og 3) vaskes ikke konsekvent med vand, men hvis der vaskes med vand efter et hold høner anslås forbruget til 50- 100 m³. Dagligt vaskes støvler, håndvask, pakkerum og forrum og forbruget anslås til ca. 200 m³ årligt. Vaskevand fra stald og servicenum tilledes gyllebeholder på 750 m³.

Vandforbrug til daglig rengøring og vask af ægrum udgør i alt under 5 m³/år. Vaskevand fra daglig vask af ægrum tilledes ejendommens gamle gyllebeholder.

Ved den nordvestlige ende af stald 3 er der et befæstet areal, hvor vask af maskiner foregår. Her er også udstyr til påfyldning af vand til marksprøjten. Rengøring af sprøjten foretages ved opsamlingsbeholder, og vaskevand fra sprøjtens tank udbringes over afgrøden. Vandet fra pladsen opsamles og ledes til gyllebeholder.

Samlet vurderes, at den årlige spildevandsmængde kan komme op på ca. 500 m³.

Tagvand fra gødningshus ledes til nedsivning på jorden. Der er ikke tagrender på staldbygninger.

Det vurderes, at den samlede håndtering af spildevand sker på forsvarlig vis, og at husdyrgødningsbekendtgørelsens generelle krav til håndtering af spildevand er tilstrækkelige til at beskytte omgivelserne mod forurening fra spildevand.

Projektets påvirkninger af omgivelserne – lugt, støj, mm.

Enhver husdyrproduktion giver anledning til lugt inden for de nærmeste omgivelser. Hvor stort et område der påvirkes af lugt, afhænger af hvor mange dyr der er på ejendommen og hvilken art der er tale om. Desuden spiller vindretning, terræn- og beplantningsforhold ind.

Husdyrproduktion kan herudover medføre støj, samt gener med fluer og andre skadedyr. Desuden kan bygningsmæssige ændringer på et husdyrbrug indvirke på den landskabelige oplevelse, såvel som på kulturmiljøet.

Derudover påvirkes også den omgivende natur og vandmiljø af husdyrproduktionen – disse forhold behandles nedenfor i afsnittet om projektets påvirkninger af omgivelserne for så vidt angår de naturmæssige forhold.

Lugt

Lugt stammer primært fra staldene. Desuden kan lugt forekomme i forbindelse med pumpning, omrøring og udbringning af husdyrgødning.

Gødning fra konsumægstaldene tilføres gødningslageret 3 gange ugentligt.

I opdrætsstalden ændres gødningssystemet fra dybstrøelse til bure med gødningsbånd. Der udmuges i princippet ugentligt i starten, når dyrene er små. Senere når dyrene er større, vil det være relevant med flere udmugninger om ugen. Via en transportør tilføres gødningen til en vogn, der transporterer den faste gødning til oplagring i gødningshuset.

Håndtering af husdyrgødning reguleres af husdyrgødningsbekendtgørelsen. Det vurderes, at det ikke er relevant at stille særlige vilkår vedr. opbevaring af husdyrgødning, dog vil det blive præciseret via vilkår, at gødningshuset skal renoveres, så ammoniakfordampningen i forbindelse med lagring reduceres.

Den faste gødning udbringes og nedpløjes. Ifølge de gældende regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen, skal fast gødning der udbringes på ubevoksede arealer, nedbringes hurtigst muligt og inden 6 timer.

Der er udbringningsarealer, der grænser op til byzone (Endrup). Udbringningen på disse arealer er reguleret af husdyrgødningsbekendtgørelsens regler om, at gødning ikke må udbringes lørdag og søn- og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m fra byzoneområde.

Der forventes ikke uacceptable lugtgener i forbindelse med udbringningen, og det vurderes, at det ikke er relevant at stille skærpede krav til udbringningsmetode eller tidspunkt.

I nedenstående tabel 6 er angivet en beskrivelse af staldventilationen i de enkelte staldafsnit.

	Højde af afkast	Beskrivelse af ventilation
Stald 1+2	8 m	Den nuværende ventilation renoveres og udbygges til det nye husdyrhold og teknik og styring opdateres. Der vil blive tale om undertryksventilation med vægventiler og udsugning i kip. Til sommerventilation kan suppleres med gavlventilatorer. Samlet kapacitet 5 m ³ luft/time/høne.
Stald 3	8 m	Den nuværende ventilation renoveres og udbygges til det nye husdyrhold og teknik og styring opdateres. Der vil blive tale om undertryksventilation med vægventiler og udsugning i kip. Til sommerventilation kan suppleres med gavlventilatorer. Samlet kapacitet 5 m ³ luft/time/høne.
Stald til opdræt	6 m	Den nuværende ventilation renoveres og udbygges til det nye husdyrhold og teknik og styring opdateres. Der vil blive tale om undertryksventilation med vægventiler og udsugning i kip. Til sommerventilation kan suppleres med gavlventilatorer. Samlet kapacitet 4 m ³ luft/time/dyr, som dog kun forekommer i slutningen af produktionsperioden.

Tabel 6: Staldventilation

Lugtgener fra stalden vurderes på grundlag af beregninger i det digitale ansøgningsskema version 01-2008.

Det digitale ansøgningsskema beregner en geneafstand for lugt. Geneafstanden beskriver den afstand, der minimum skal være fra staldene til forskellige beboelsestyper, for at lugten ikke betegnes som generende (genekriteriet).

Genekriteriet fastsættes under hensyntagen til forskellige områders følsomhed overfor lugt. Eksempelvis vil beboere i landområder med tilknytning til landbrugserhverv oftest have en højere tolerancetærskel end beboere i byområder. Genekriteriet gælder ikke for beboelsejendomme med landbrugspligt.

Lugtens udbredelse i nærområdet afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr samt geografisk placering (vindforhold). I det digitale ansøgnings-skema foretages automatisk en korrektion for vindretning og påvirkning fra andre husdyrbrug i det omfang, det er relevant. I forbindelse på udvidelsen på Hovedvej A1 33, er geneafstanden ikke korrigeret.

Resultatet af lugtberegningerne fremgår af tabel 7.

Områdetype	Minimums afstand til omkringboende (geneafstand)	Aktuel afstand
Byzone	517,4 m	Ca. 700 m
Samlet bebyggelse	382,8 m	Ca. 700 m
Enkelt bolig	172,3 m	Ca. 260 m

Tabel 7: Lugt.

I forbindelse med udvidelsen på Hovedvej A1 33 skal genekriteriet overholdes i forhold til nærmeste bolig uden landbrugspligt, som er Dannevej 1. Dannevej 1 er ifølge ansøgnings-skemaet beliggende ca. 260 m fra midtpunktet af konsumægstalden (stald 3).

Nærmeste byzoneområde ved Endrup er beliggende ca. 700 m fra konsumægstalder på Hovedvej A1 33. Genekriteriet for lugt til byzoneområde er dermed overholdt. Nærmeste samlede bebyggelse er ligeledes Endrup, og dermed er genekriteriet til samlet bebyggelse også overholdt.

Lugt vil kunne registreres udenfor geneafstanden, men i en grad, så man ikke vil karakterisere det som generende. Det vurderes, at staldanlæggene ikke vil medføre lugtgener for naboer. Der stilles vilkår om, at husdyrbrugets drift ikke må give anledning til væsentlige lugtgener.

Støj og transport

De væsentligste støjklender på et husdyrbrug er pumper/blæsere, staldventilation, støj fra transportere, mv.

Aflæsning og indblæsning af foder giver anledning til støj ca. 45 minutter pr. foderleverance. Leverance af foder foregår så vidt mulig indenfor normal arbejdstid på hverdage.

Ventilation af staldanlæg vil også give anledning til støj. Støjpåvirkningen er størst i varme perioder, hvor ventilationsbehovet er størst. Ventilationen er automatisk styret så unødigt drift undgås, og derved sikres at anlægget kun er i drift et minimalt antal timer om året.

Indsætning og udsætning af dyr sker normalt også på hverdage, ligesom håndtering af gødning foregår på tidspunkter med mindst mulig gene.

Støjbelastningen fra transporter vurderes ud fra antallet af til- og frakørsler før og efter udvidelsen. Tabel 8 indeholder en oversigt over transporttyper og antal i den nuværende, såvel som i den planlagte drift.

Transporttype	Nudrift	Ansøgt
Levering af kyllinger	2-3	3-6
Afhentning af hønniker	0-1	1-2
Afhentning af døde dyr og udsætter høns	30	30
Indlevering af foder	52	70
Afhentning af æg	121	121
Brændstof	12	12
Husdyrgødning fra opdrætsstald til lager	20	30
Husdyrgødning til udbringning	150	180
Husdyrgødning til aftager	0	20
Øvrigt	20	20
I alt	409	491

Tabel 8: Oversigt over transporter til og fra Hovedvej A1 33.

Samlet set stiger antallet af til- og frakørsler fra ca. 409 til ca. 491 dvs. en stigning på 82 transporter (20 %). Stigningen skyldes primært en større husdyrgødningsproduktion og et større foderbehov.

Til- og frakørsel til og fra ejendommen sker ad Hovedvejen A1. Intern transport mellem opdrætsstalden og konsumægstaldene sker udelukkende ad egen grusvej nord for konsumægstalden og ad Gisbæksvej.

Tung transport til og fra ejendommen kan ske fra tidlig morgen til sen aften. Der tilstræbes dog at det sker i tidsrummet kl. 5.00 til 20.00.

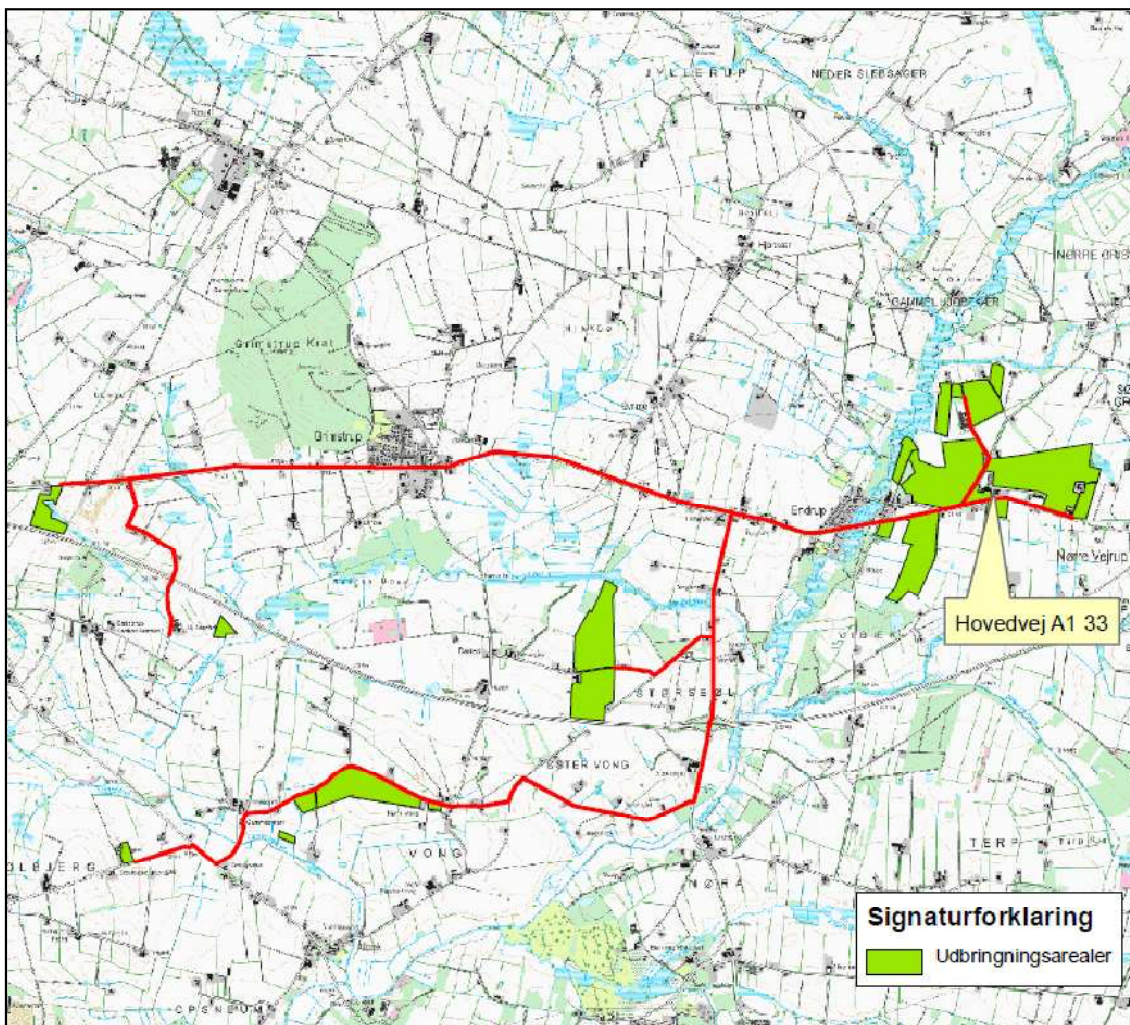
Der indsættes dyr i æglæggestaldene ca. 1 gang årlig. Der indsættes dyr i opdrætsstalden ca. hver 20. uge. Intern transport til de forskellige stalde, sker i samme interval årligt, og det samme antal gange tømmes stalden. Intern transport af dyr fra opdrætsstald til æglæggestald omfatter flere transporter. I ansøgt drift transporteres hønniker fra opdrætsstald og direkte til anden fjerkræproducent. Udsætterhønerne transporteres fra ejendommen på 3-6 lastbiler.

Afhentning af æg vil forsat være 2-3 gange ugentligt. Fodertransport vil stige, idet fodertransporternes kapacitet allerede i nudrift udnyttes fuldt ud.

Døde dyr afhentes af autoriseret firma ca. 2 gange om måneden. Afhentningen foregår fortrinsvis i tidsrummet kl. 06.00 – 18.00 på hverdage, og kun efter aftale om afhentning. De lukkede containere placeres ved gårdsplads/transportvej mellem stald 1+2 og stald 3 vest for stald 3's afhentningsrampe, umiddelbart før afhentningen. Placeringen sker, så afhentning kan foretages uden at lastbilen skal bakke med risiko for at påkøre bygningerne. De tomme containere flyttes ikke tilbage til produktionsbygningerne før 12 timer senere. Transporterne foregår via hovedvej A1 til motorvej E20, normalt til afkørsel 71, men også afkørsel 72 bruges afhængig af videre transport.

Gødningen fra opdrætsstalden bliver i dag transporteret ved hjælp af traktor og vogn til gødningshus. Al gødningen fra opdrætsstalden og konsumægstaldene opbevares i gødningshuset og herfra vil der i ansøgt drift være ca. 20 transporter årligt med lastbil af 30 tons til aftager (komTek Miljø A/S). Hyppigere udmugninger vil medføre flere transporter til lager. Gødningen fordeles til arealer og spredes forår eller efterår fra gødningshus.

Transportveje for udbringning af husdyrgødning er angivet på kort nr. 5.

Kort 5: Transportveje for udbringning af husdyrgødning

Der er ca. 8,7 km til det fjerneste udbringningsareal. Ved udbringning af husdyrgødning på de sydvestligste udbringningsarealer sker der transport umiddelbart syd for Endrup By. For to mindre udbringningsarealer sker der transport gennem Grimstrup By. Transporter foregår normalt i dagtimer på hverdage. I højsæsonen for udbringningen af husdyrgødning kan det være nødvendigt med transporter i weekenden eller uden for normal arbejdstid.

Da transporten til de sydvestlige udbringningsarealer ikke foregår igennem Endrup By, men på Hovedvej A1 umiddelbart syd for byen, vurderes det ikke at være en væsentlig gene for boligområdet i Endrup By. Transporten igennem Grimstrup vurderes heller ikke at være en væsentlig gene, da det kun drejer sig om to mindre udbringningsarealer.

Samlet vurderes det, at omkringboende ikke vil blive generet af støj fra stationære støjklender samt støj fra intern transport på ejendommen eller til- og frakørsler til ejendommen.

I Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 om "ekstern støj fra virksomheder" anføres ingen grænseværdier for støjbelastningen fra virksomheder ved boliger i det åbne land. Dog anføres, at man som udgangspunkt ved fastsættelse af støjgrænser ved nærmest liggende boliger bør anvende de grænseværdier, der gælder for områder med blandet bolig- og erhvervsbebyggelse. Disse værdier er anvendt i godkendelsen.

Der stilles i godkendelsen vilkår om, at en beregning / måling af støjniveauet i omgivelserne kan kræves, såfremt Esbjerg Kommune finder, at eventuelle klager er velbegrundede.

Støv, fluer og skadedyr

Støvgener kan opstå ved håndtering af foder og halm og i særlige tilfælde fra trafik til og fra husdyrbruget.

Der kan forekomme støv i forbindelse med aflæsning af foder. Der anvendes færdigfoder, som indblæses ca. en gang ugentligt i fodersiloer. Desuden kan udkørsel af fast gødning give anledning til støv i meget begrænset omfang. På grund af afstanden til naboer vurderes det, at naboer ikke vil være generet af støv.

Der er indgået aftale med autoriseret firma om skadedyrs bekæmpelse (Dankill). Gødningshus overvåges for at forhindre en pludselig udvikling af fluer. I opdrætsstalden er der ingen udvikling af fluer.

Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende. Der stilles vilkår om, at fluer bekæmpes i overensstemmelse med retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium. Ligeledes stilles der vilkår om opbevaring af foder, så der ikke er risiko for tilhold af skadedyr.

Lys

Der er opsat lamper ved indgangen til staldene og relevante steder for at sikre færdsel omkring bygninger.

Alle staldafsnit er lystætte for at kunne styre dyrenes udvikling og produktivitet. Der kan komme meget begrænset lys ud ved ventilationsåbningerne.

Det vurderes, at husdyrbruget ikke vil medføre lysgener for naboer.

Driftforstyrrelser og uheld

Ved længerevarende strømsvigt kan der opstå akutte problemer med ventilationen, særligt i varme perioder.

For optimal effektivitet er vand og foderforsyning af stor vigtighed og derfor styres og overvåges disse parametre nøje.

Mulige uheld på et husdyrbrug kan være udslip af gylle fra gylletanken, spild af olie- og kemikalier, brand på ejendommen og utilsigtet pumpning af gylle.

På Hovedvej A1 33 er der ikke oplag af flydende husdyrgødning. Gødningsopbevaringen sker i gødningshus, der er tale om fast husdyrgødning, så der er en lav risiko for udstrømning. Ved spild af fast husdyrgødning vil det være muligt at opsamle den faste husdyrgødning.

Ved brug af "godt landmandskab" herunder rettidig omhu mht. bygningsvedligehold, minimeres uforudsete uheld bedst muligt. Der er mulighed for at etablere relevante alarmanlæg. Handelsingødning opbevares forsvarligt før brug.

Nødvendig ekspertise vil blive tilkaldt, i tilfælde af uheld, hvor det skønnes formålstjenligt.

Dieselolie opbevares i olietank, som er placeret i maskinhuset på fast bund. Øvrige olier opbevares ligeledes i maskinhuset. Fyringsolietanken på 1.800 l er ligeledes fra 1987 og er placeret i opdrætsstalden. Da der er fast bund i maskinhuset og stalden, vil der være mulighed for at opsamle evt. spild og desuden vil der blive stillet vilkår om, at opbevaring af olie- og kemikalieprodukter skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes forskrift for opbevaring af olie- og kemikalier.

Pesticider til markbrug opbevares efter plantedirektoratets anvisning. Der findes kemikalierum uden afløb i maskinhuset ved siden af fyrrum. Her opbevares kemikalier såvel som medicin og maling m.m. Da pesticider opbevares på fast bund uden afløb, vurderes der ikke umiddelbart at være risiko for udslip.

For at sikre, at husdyrbruget er bekendt med, hvorledes der skal reageres i unormale driftssituationer, stilles der vilkår om, at husdyrbruget skal udarbejde en beredskabsplan, som fastlægger, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre en påvirkning af omgivelserne.

Landskab og kulturmiljø

I bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse, mv. af husdyrbrug (bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009) fremgår det, at det påhviler kommunen at varetage de landskabelige værdier, herunder at stille krav om placering og udformning af ny bebyggelse.

Stald 1+2 har en bygningshøjde er 8,5 m. Siderne består af grønne stålplader, og taget er grå eternit. Gødningshuset er opført som stald 1+2, dog med støbte sider for at klare tryk fra gødningen. Stald 3 har en bygningshøjde på 8,5 m. Stalden er opført i røde sten med eternittag. Opdrætsstalden har en bygningshøjde på 6,5 m. Siderne er betonelementer og taget er grå eternit.

Den eksisterende konsumægstald (stald 3) forlænges med en tilbygning mod øst på i alt 400 m².

Selve ejendommen ligger udenfor områder, der i den af miljøministeren vedtagne Regionplan 2016 er udpeget som bevaringsværdigt kulturmiljø og værdifuldt landskabsområde.

Der er foretaget følgende vurdering af de landskabelige værdier:

Byggeriet er placeret ca. 900 m ø for Endrup. Området er forholdsvist fladt og præget af gårde, der ligger spredt ud i landskabet.

Nord og øst for ejendommen er der beplantning i form af læhegn. Disse læhegn er forholdsvist tynde og hullede og giver derfor kun en delvis afskærmning af byggeriet.

Byggeriet ligger forholdsvist samlet på ejendommen og den ønskede udbygning ligger i forlængelse af eksisterende bygninger og udgør kun en forholdsvist lille forøgelse af bygningsmassen. Det ansøgte byggeri vil blive udført i samme dimensioner og materialer som det eksisterende.

På ejendommen er der et beskyttet stendige, men stendiget ligger ca. 30 fra planlagt byggeri, og det skønnes derfor ikke at byggeriet vil påvirke stendiget.

Der er ikke andre arealbindinger der forhindrer byggeriet.

Det skønnes derfor at byggeriet ikke væsentligt påvirker indtrykket af landskabet da byggeriet holdes i samme farver og stil som det eksisterende byggeri således, at det ikke fremstår som en tilbygning men som en naturlig del af det eksisterende.

Projektets påvirkninger af omgivelserne – naturmæssige forhold.

I bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse, mv. af husdyrbrug (bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009) er der fastlagt beskyttelsesniveauer for ammoniak, fosfor og nitrat i forhold til overfladevand, såvel som i forhold til grundvand, samt for lugt (vurderet ovenfor).

Disse beskyttelsesniveauer skal anvendes ved vurdering af om der er væsentlige virkninger på miljøet ved godkendelser efter §§ 10, 11, 12 og 16 i lov om miljøgodkendelse, mv. af husdyrbrug.

Af bekendtgørelsen fremgår, at kommunen for hver ansøgning skal foretage en konkret vurdering, samt at der på den baggrund i særlige tilfælde kan stilles vilkår, der rækker udover det i bekendtgørelsen fastsatte beskyttelsesniveau. Det vil være tilfældet, hvis der er naturområder, som kommunen vurderer ikke beskyttes tilstrækkeligt af det fastlagte beskyttelsesniveau.

Ligeledes påhviler det kommunen at vurdere konkret, om en ansøgt aktivitet vil være i overensstemmelse med Habitatdirektivforpligtelserne. Ifølge bekendtgørelsen om udpegnings og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter⁵, skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt. Desuden skal der ske en vurdering af om det ansøgte projekt kan beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i Habitatdirektivets bilag IV eller ødelægge de plantearter der er optaget i Habitatdirektivets bilag IV.

Ammoniakpåvirkning af naturområder

Som en følge af de nye beskyttelsesniveauer gælder for ammoniak et generelt reduktionskrav for godkendelsespligtige husdyrbrug. Det indebærer, at der i forbindelse med alle miljøgodkendelser er fastsat et generelt standardkrav til reduktion af ammoniakemissionen fra stald og lager. I 2007 er kravet en 15% reduktion, i 2008 er kravet 20% og i 2009 er kravet 25%. Kravene gælder for den del af et husdyrbrug, der udvides, samt for stalde der renoveres. Ved nyetableringer gælder kravet hele det nyetablerede anlæg.

Da der er søgt om udvidelse i 2008 gælder kravet om 20 % reduktion. Det ansøgte projekt opfylder kravet om 20 % ammoniakreduktion. Samlet stiger

⁵ Bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegnings og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (§ 7 og § 11).

ammoniakfordampningen fra 5.568 kg N/år til 7.956 kg N/år. Ammoniakberegninger er bl.a. under forudsætning af, at der foretages udmugninger 3 gange ugentligt i konsumægproduktionen, hvilket er med til at reducere ammoniakfordampningen med 60 % jf. BAT byggeblad: "Beriget burægsystem med gødningsbånd og hyppig udmugning". Hyppig udmugning kan ikke anføres i ansøgningssystemet på husdyrgodkendelse.dk. Derfor er der i fiktivt indsat kemisk luftvasker med en tilsvarende effekt på 60 %.

Der stilles i miljøgodkendelsen vilkår til udmugningshyppighed og løbende registrering af gødningsbåndets driftstimer. Endvidere stilles der vilkår om, at der ved miljøtilsyn skal foreligge oplysninger om driftstid pr. udmugning og elmotorernes samlede effekt, så forventet energiforbrug kan estimeres for kontrol af, om udmugning foretages med den anførte frekvens jf. anvisninger i BAT bladet: "Beriget burægsystem med gødningsbånd og hyppig udmugning".

For etableringer, udvidelser eller ændringer af husdyrbrug over 75 DE gælder, at i en afstand op til 300 m (Bufferzone I) fra de naturområder, der er omfattet af lovens §7, må ammoniakemissionen fra stald og lager ikke øges.

På et husdyrbrug er det stalde og husdyrgødningslagre, der er hovedkilden til udslip af luftbårent kvælstof (ammoniakfordampning). Ingen af disse anlæg på Hovedvej A1 33 er placeret nærmere end 300 m fra de særlige naturområder, der er omfattet af lovens § 7. Nærmeste § 7 område er en kransådal sø, der er beliggende ca. 920 m fra nærmeste konsumægstald (stald 1+2). Derudover er der en § 7 beskyttet hede og overdrev ca. 1000 m nord for opdrætsstalden.

Indenfor bufferzone 2 (1000 m) gælder, at ammoniakdepositionen på §7 natur ikke må overstige hhv. 0,3, 0,5 og 0,7 kg N/ha alt afhængig af, hvor mange øvrige husdyrbrug der er beliggende i nærheden af naturområdet. Depositionen på de nærliggende § 7 områder jf. tabel 9 er mindre end 0,3 kg N/ha, og beskyttelsesniveauet er dermed overholdt.

Nedenstående kort 6 viser ovennævnte §7 naturområder samt §3 registrerede naturområder iht. naturbeskyttelsesloven indenfor en afstand af ca. 1000 m fra Hovedvej A1 33.

Kort 6: §3 natur i nærhed af bedriften

Der er foretaget beregninger på en række naturområder beliggende inden for 1000 m afstand fra stald og lager på Hovedvej A1 33. Der ligger områder udpeget som Natura 2000 vest for ejendommen (EF-habitatområde nr. 79, Sneum Å og Holsted Ådal). Der er beregnet total- og merdeposition fra ejendommen på udvalgte naturområder til brug for en vurdering af de specifikke naturområder samt for Natura 2000-området som helhed.

Kvælstofnedfaldet (depositionen) på naturområderne er beregnet via ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk og er oplyst af konsulenten. Beregningerne fremgår af nedenstående tabel 9.

	DB ident (jf. miljøportalen)	Merdeposition Kg N/ha/år	Totaldeposition Kg N/ha/år
Eng	200087864	0,48	0,87
Mose	200088819	0,42	0,83
Mose	200088843	0,24	0,54
Eng	200087920	0,11	0,32
Eng	200087942	0,12	0,19
Sø	200090779	0,21	0,42
§7 natur kransnålalgesø	200088822	0,12	0,44
§7 natur hede	200088554	0,06	-

Tabel 9: Beregninger af ammoniakdeposition⁶.

Beregningen af ammoniakdepositionen på søerne er behæftet med usikkerhed, da beregningsmodellen i ansøgningssystemet ikke ukritisk kan anvendes til søer. NH₃ depositionen på søer er beskeden, da ruheden af søers overflade er lav. Den reelle ammoniakdeposition på søerne vil derfor formentligt være lavere end angivet.

Ud fra den beregnede deposition på naturområder op til 1000 m væk er det vurderet, at det ikke er nødvendigt at beregne på naturområder længere væk. Det skyldes, at ammoniakdepositionen på disse naturområder er meget lille og ikke vurderes at kunne medføre tilstandsændringer på de omkringliggende naturområder.

En række udvalgte områder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og Natura 2000 omkring Hovedvej A1 33 fremhæves her særskilt.

Eng 600 m nordvest for ejendommen (Miljøportalens database id 200087864).

Udspretningsarealerne 14-16, 17 og 19-20 grænser op til en B-målsat eng. Engen er overgangsfattigkær i mosaik med mosebunkeeng, i kærarealerne vokser en del brøndkarse i rindende vand, vandet løber ud i Holsted Å. Den anbefalede tålegrænse for kær er 10 kg N/ha/år, og baggrundsbelastningen for Esbjerg Kommune er 15 kg N/ha/år. Kæret vil modtage en samlet atmosfærisk belastning på 0,87 kg N/ha/år heraf en merbelastning på 0,48 kg N/ha/år fra Hovedvej A1 33. Desuden er der randpåvirkninger fra de omkringliggende udspretningsarealer med næringsstoffer, derfor trues mosen som fortsat levested for dyr og planter tilknyttet næringsfattige naturtyper.

Ifølge Miljøstyrelsen kan der ved udbringning ske påvirkninger på over 1 kg N/ha ved atmosfærisk deposition i op til 100 m fra markkanten (jf. MSTs skrivelse "Bilag til notat om Miljøklagenævnets praksis i sager om miljøgodkendelser af husdyrbrug af 6. juli 2009"). Af Miljøstyrelsen vurderes det ikke muligt for kommunerne at beregne en randpåvirkning af udbragt husdyrgødning ved udvaskning af kvælstof og fosfor. Vurderes risikoen stor, kan der fastsættes krav om bræmmer eller lignende.

I denne konkrete sag vurderes det, at dyrkningsfrie bræmmer omkring naturområdet vil kunne mindske tilførslen af næringsstoffer gennem jordfasen og gennem atmosfærisk deposition fra udbringningsarealet og således kunne medvirke til at kompensere for den atmosfæriske deposition af kvælstof. For at mindske

⁶ Beregninger af ammoniakdeposition på nærliggende naturområder er sket ud fra en samlet ammoniakemission på 7.956 kg N/ha/år. Ansøgers konsulent har efterfølgende bemærket, at it-ansøgningsystemet beregner en ukorrekt ammoniakemission fra hønniker i bure, eftersom lagertab regnes ud fra dybstrøelse og ikke fast gødning. Endvidere er der ikke indsat effekt af hyppig udmugning i opdrætsstalden. Der er indsendt fiktiv ansøgning d. 17.12.09 hvor ovennævnte forhold er søgt korrigeret. Denne viser en samlet ammoniakemission på 4.672 kg N/ha/år i ansøgt drift, hvilket resulterer i en merbelastning på -895 kg N/ha/år i forhold til ud drift.

randpåvirkningen og den samlede næringsstofbelastning af kæret stilles derfor vilkår om 10 m dyrkningsfri bræmme på mark 19-20, der støder op til kæret mod vest. Samtidig stilles der krav om en 10 m dyrkningsfri bræmme hvor mark 17 og 14-16 støder op til engen mod nord. På mark 17 mod vest stilles krav om en 10 m dyrkningsfri bræmme mod eng og ådal. Bræmmerne er illustreret på kort 7 og 8. Både nord og vest for mark 17 er der forholdsvis stejle skrænter ned mod ådalen og de dyrkningsfri bræmmer vil derfor hindre en del tilførsel af næringsstoffer til naturarealet.

Den dyrkningsfrie bræmme må hverken gødskes, sprøjtes eller omlægges. De må dog gerne afgræsses ekstensivt, afpuddes eller afslås. Den eksisterende rydningspligt for landbrugsjorder er desuden fortsat gældende. Bræmmen må således ikke gro til i vedplanter, da disse skal ryddes minimum hvert 5. år, jf. bekendtgørelse om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur.

Kort 7: 10 m gødnings- og dyrkningsfri bræmme langs mark nr. 19-20 ind mod kærene. Bræmme er illustreret med tyk rød streg.

Kort 8: 10 m gødnings- og dyrkningsfri bræmme langs mark nr. 17 mod vest, nord og nordøst. Bræmme er illustreret med tyk rød streg.

Mose, eng og sø 800 m øst for ejendommen (Miljøportalens hhv. database id 200088819, 200087899 og 20009077).

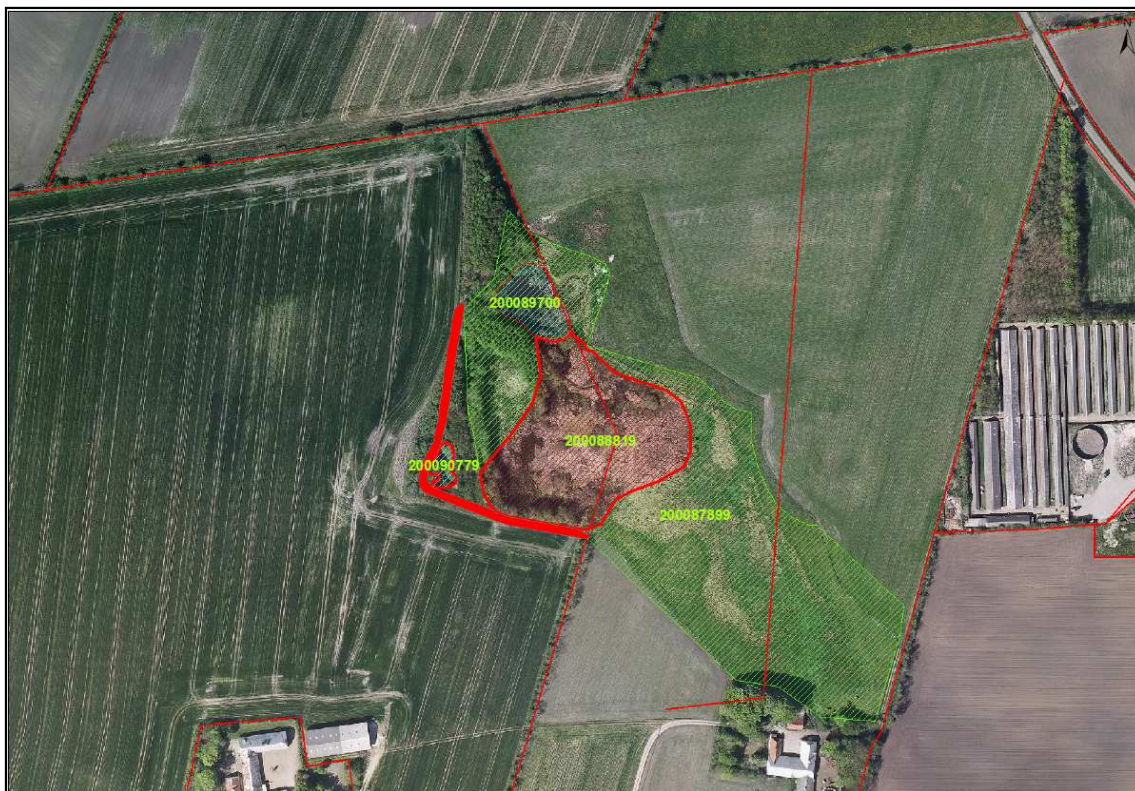
Udspretningsarealerne 4-6 grænser op til en B-målsat mose og en C-målsat eng. Søen er ikke specifikt målsat og derfor gælder den generelle målsætning, der er betinget af baggrundstilstanden.

Midt i mosen er et overgangsfattigkær og resten er kær bevokset med Lyse-Siv. Som før skrevet er den anbefalede tålegrænse for kær 10 kg N/ha/år, og baggrundsbelastningen for Esbjerg Kommune er 15 kg N/ha/år. Kæret vil modtage en samlet atmosfærisk belastning på 0,83 kg N/ha/år heraf en merbelastning på 0,42 kg N/ha/år og søen vil modtage en samlet belastning på 0,42 kg N/ha/år, heraf en merbelastning på 0,21 kg N/ha/år fra Hovedvej A1 33. Søen kan være levested for arter opført på habitatdirektivets bilag IV, f.eks. spidssnudet frø. Desuden er der randpåvirkninger fra de omkringliggende udspretningsarealer med næringsstoffer, og derfor trues mosen som fortsat levested for dyr og planter tilknyttet næringsfattige naturtyper.

På et tilsyn den 10. december 2009 konstateres der ingen forskel mellem vegetationen i det registrerede § 3 område og området mellem engen og søen, derfor registreres dette område for fremtiden som eng beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Det nyregistrerede område er også meget vådt, og dette taler også for at det registreres som § 3.

I denne konkrete sag vurderes det, at dyrkningsfrie bræmmer langs naturområdet vil kunne mindske tilførslen af næringsstoffer gennem jordfasen og gennem atmosfærisk deposition fra udbringningsarealet og således kunne medvirke til at kompensere for den atmosfæriske deposition af kvælstof. For at mindske randpåvirkningen og den samlede næringsstofbelastning af kæret stilles derfor vilkår om 5 m dyrkningsfri bræmme på den del af mark 4-6, der støder op til kæret

og engen. Bræmmen er illustreret på kort 9. Den dyrkningsfrie bræmme må hverken gødskes, sprøjtes eller omlægges. De må dog gerne afgræsses ekstensivt, afpudses eller afslås. Den eksisterende rydningspligt for landbrugsjorder er desuden fortsat gældende. Bræmmen må således ikke gro til i vedplanter, da disse skal ryddes minimum hvert 5. år, jf. bekendtgørelse om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur.

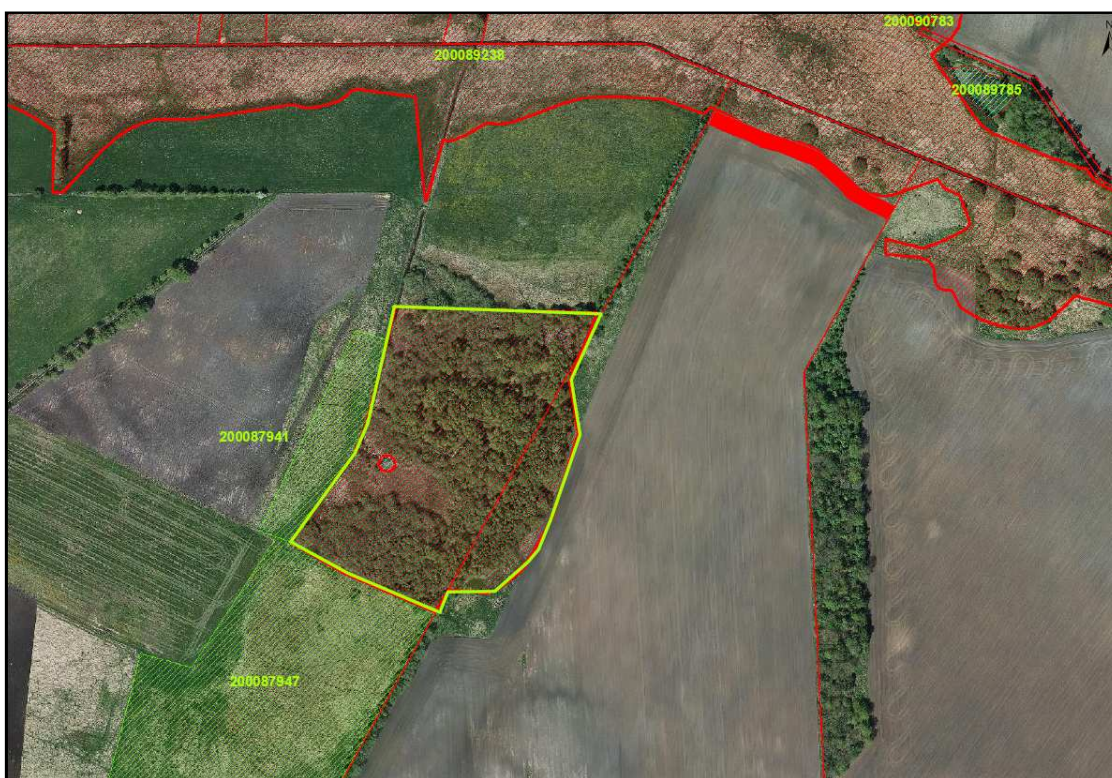
Kort 9: Gødnings og dyrkningsfri bræmme mellem mark 4-6 og sø- og kærrområde. Bræmme er illustreret med tyk rød streg.

Mose nord for mark 25+28 (Miljøportalens hhv. database id 200089238)

Mark nr. 25-28 grænser op til en A-målsat og værdisat (højeste mål- og værdisætning) mose.

Mosen ligger mere end 1000 m fra Hovedvej A1 33 og der modtages under 0,1 kg N/ha/år fra stald og lager, igen modtages der 15 kg N/ha/år fra baggrundsbelastningen i Esbjerg Kommune. Kær har en anbefalet tålegrænse på 10 kg N/ha/år.

I denne konkrete sag vurderes det, at dyrkningsfrie bræmmer langs naturområdet vil kunne mindske tilførslen af næringsstoffer gennem jordfasen og gennem atmosfærisk deposition fra udbringningsarealet og således kunne medvirke til at kompensere for den atmosfæriske deposition af kvælstof. For at mindske randpåvirkningen og den samlede næringsstofbelastning af mosen stilles derfor vilkår om 10 m dyrkningsfri bræmme på den nordøstlige del af mark 25+28, der støder op til mosen. Bræmmen er illustreret på kort 10. Den dyrkningsfrie bræmme må hverken gødskes, sprøjtes eller omlægges. De må dog gerne afgræsses ekstensivt, afpudses eller afslås. Den eksisterende rydningspligt for landbrugsjorder er desuden fortsat gældende. Bræmmen må således ikke gro til i vedplanter, da disse skal ryddes minimum hvert 5. år, jf. bekendtgørelse om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur.

Kort 10: 10 m gødnings- og dyrkningsfri bræmme nord for mark 25+28 ind mod høj målsat og værdisat mose. Bræmme er illustreret med tyk rød streg.

Mose og eng langs med nordvestlige side af mark 25+28 (Miljøportalens hhv. database id 200087941 og 200087947).

Der må kun udsprede uden for mosen og engen, der begge er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Arealerne er begge lavt mål- og værdisatte og derfor er den gældende beskyttelse tilstrækkelig.

De resterende naturområder inden- og udenfor 1000 m fra bedriften vurderes ud fra ovenstående ikke at ville blive påvirket væsentligt i forbindelse med udvidelsen. Det er derfor ikke nødvendigt at sætte yderligere skærpede vilkår.

Arealer der grænser op til Natura 2000-områder

En række af ejendommens udbringningsarealer grænser op til Natura 2000 område (Mark nr. 14-16, 17, 19-20 og 29). Det drejer sig om arealer ved habitatområde nr. 79 (Sneum Å og Holsted Ådal). I særlige tilfælde er det vurderet, at der skal stilles skærpede vilkår om etablering af bræmmer, disse er nævnt ovenfor.

For de øvrige udsprede arealer vurderes det, at godkendelsen ikke vil have væsentlige negative konsekvenser for de arter eller naturtyper som Natura 2000-området er udpeget for at beskytte. Det skyldes, efter kommunens vurdering, at der ikke vil ske en væsentlig påvirkning af naturtyper eller arters levesteder gennem udvaskning eller atmosfærisk deposition af næringsstoffer. Vurderingerne er foretaget på grundlag af, at øvrige regler overholdes, herunder 2 m dyrkningsfri bræmmer langs vandløb og søer.

Samlet vurderes, at udvidelse af husdyrproduktionen på Hovedvej A1 33 med de anførte vilkår ikke vil give anledning til en væsentlig påvirkning af naturområder,

som følge af udledning af ammoniak fra stald, lager eller udbringning af husdyrgødning.

Nitrat til overfladevand – kystvande, vandløb og søer

I ansøgningen indgår 204,1 ha ejet og forpagtet areal.

Ingen af bedriftens udbringningsarealer er placeret indenfor oplande, der er klassificeret som nitratklasse 1, 2 eller 3, for hvilke der er krav om skærpelse af de generelle regler vedrørende den maksimale mængde husdyrgødning, som må udbringes per hektar. Udenfor nitratklasseområderne, gælder de generelle regler, det vil sige harmonibestemmelserne, der fastlægger hvor meget husdyrgødning forskellige typer af husdyrbrug kan tildele arealerne. For fjerkræbrug må der udbringes en mængde på 1,4 dyreenhed per hektar. I den konkrete sag vil der blive udbragt en gennemsnitlig mængde svarende til 1,4 dyreenhed per hektar.

Marine områder

Bedriftens udbringningsarealer afvander via mindre vandløb til vandløbssystemet Sneum Å og til Vadehavet. Sneum Å er udpeget som habitatområde (nr. 79) og den marine del af Vadehavet er udpeget som habitatområde (nr. 78), fuglebeskyttelsesområde (nr. 57) og ramsarområde (nr. 13) jf. habitatbekendtgørelsen. Ydermere er store områder langs Vadehavets kyster udpeget som Natura 2000-områder (se bilag 3). På udpegningsgrundlaget for disse Natura 2000 områder vurderes flere marine arter og naturtyper at være følsomme overfor tilførsel af kvælstof.

Den primære konsekvens af tilført kvælstof til de marine områder sker gennem en øget primærproduktion af planktonalger, som kan medføre øget iltforbrug, nedsat iltkoncentration, svovlbrinte-dannelse, udskygning m.v. Herved kan primærproduktionen ved særligt bundfloraen påvirkes negativt. F.eks. er en række fugle afhængige af tilstedeværelsen af ålegræs (*Zostera* sp.) og anden makroflora i Vadehavet. Ålegræs kan ses som et eksempel på primærproducenter, som påvirkes både direkte og indirekte af næringsstoffudvaskning, og som påvirker de højere trofiske niveauer i Vadehavet. Bl.a. er nogle arter fugle (Lysbuget knortegås, Mørkbuget knortegås, Pibeand) direkte afhængige af ålegræs som fødegrundlag, og mange flere fuglearter fouragerer på fisk og invertebrater, som er afhængige af ålegræsbankernes tilstedeværelse. Endelig er ålegræsarterne blandt de betydeligste karakterarter for flere naturtyper fra udpegningsgrundlaget (1110, 1130 og 1160, og 1140 kan også bestå af ålegræssamfund⁷) i Vadehavet. Ålegræsbankerne i Vadehavet er bl.a. i basisanalysen vurderet, at have en reduceret udbredelse i forhold til deres potentiale (jf. historiske kilder), hvilket indikerer en ugunstig tilstand for arter og naturtyper afhængige af denne art. Det er således klart at tilførsel af næringsstoffer kan påvirke vandmiljøet, og arter og naturtyper i Natura 2000-områderne. For de fleste marine områder vurderes kvælstof at spille den afgørende begrænsende rolle, mens fosfor ikke vurderes at være betydende for primærproduktionen og vandmiljøet i marine områder generelt. Dette vurderes at være tilfældet for vandmiljøet i Vadehavet, bl.a. baseret på overvågningsdata og rapporter fra DMU og de tidligere amter^{8 9 10}.

Kommunen har vurderet det aktuelle projekts eventuelle påvirkninger af de marine områder med kvælstoftilførsel, jf. habitatbekendtgørelsen. Vurderingen er foretaget

⁷ Interpretation manual of European Union habitats – EUR27. Europakommissionen juli 2007.

⁸ Vandmiljø og Natur 2007 – NOVANA. DMU 2009, s. 70

⁹ Basisanalysen del II – Vanddistrikt 55. Ribe Amt 2006.

¹⁰ Estimation of nutrient reductions to achieve phytoplankton ecological targets in the Wadden Sea. DMU 2008, s. 8.

med grundlag i beregningsmetoderne i henhold til godkendelsesbekendtgørelsen, som viser, at udvaskningen af kvælstof i ansøgt produktion er 60,7 kg kvælstof/ha.

En del af det udvaskede kvælstof vil blive omsat i jorden. Størrelsen af omsætningen afhænger af jordens reduktionspotentiale, der er et udtryk for forskellen mellem den mængde nitrat, der kommer fra rodzonen, og den mængde nitrat, der ender i vandområdet.

Det faktiske reduktionspotentiale for oplandet omkring Hovedvej A1 33 kendes ikke, men det er ifølge den reduktionspotentiale-modellering, som er foretaget af Danmarks Miljøundersøgelser større end 75 %. Udvasningen fra de 204,1 ha vil potentielt udgøre mellem 0 og 15 kg N/ha. Dette svarer til i alt ca. 2.973 kg N fra bedriftens ejede og forpagtede arealer hvilket svarer til 0,03 % af den samlede belastning til Vadehavet (opgjort for 2001-2005 jf. Miljøcenter Ribe).

Bedriftens ejede og forpagtede arealer udgør i alt 204,1 ha. Det samlede opland til Vadehavet er på i alt 410.000 ha. Bedriftens udbringningsarealer udgør således ca. 0,05 %. Det er Esbjerg Kommunes vurdering, at denne andel er ganske uvæsentlig, og at bedriftens påvirkning i sig selv er helt uden betydning for Vadehavet og de arter og naturtyper, der findes i området.

Esbjerg Kommune har, på baggrund af data fra gødningsregnskaber, analyseret udviklingen i DE i oplandet til Vadehavet fra 2001 til 2007, hvoraf kommunen har kunnet konstatere væsentlig variation over årene, men ikke en generel forøgelse i antal DE. Derimod vurderes belastningen af kvælstof i oplandet til Vadehavet generelt at være faldende igennem de sidste årtier, jf. basisanalyserne i forbindelse med udarbejdelsen af Vandplanerne efter Lov om Miljømål. Esbjerg Kommune har også beregnet den forventede effekt af inddragelsen af hidtil brakliggende arealer, efter ophør af udtagningspligten siden 2007, på baggrund af DMUs konsekvensanalyse af udtagningspligtens ophør. Herudfra beregnes et forventet, langsigtet mer-udvaskning til Vadehavet på ca. 25 t N/år, svarende til ca. 0,28 % af den totale belastning til Vadehavet, som følge af inddragelsen af brakjord i omdrift. Dette kan sættes i perspektiv til den forventede reduktion som konsekvens af den politiske aftale om Grøn Vækst på 19.000 ton N, (som under antagelse af en arealmæssigt jævn reduktion) giver en reduktion på 1.800 t N/år til Vadehavet, svarende til en 20 % reduktion. Den forventede merudvaskning som følge af udtagningspligtens ophør vurderes i det perspektiv, at være af uvæsentlig størrelse

Da der samlet set ikke sker nogen forøgelse af belastningen med kvælstof til Vadehavet, vurderer Esbjerg Kommune på ovennævnte grundlag, at projektet i forbindelse med andre planer og projekter ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af det marine vandmiljø og arter og naturtyper tilknyttet Natura 2000-områderne i Vadehavet.

Vandløb

Kvælstof tilført vandmiljøet kan have negative konsekvenser for arter og naturtyper i vandmiljøet, særligt gennem en øget primærproduktion af planktonalger, som kan medføre øget iltforbrug, nedsat iltkoncentration, svovlbrinte-dannelse, udskygning m.v.

Næringsstoffer tilført vandløb og de naturtyper der er tilknyttet vandløbet, vurderes dog generelt at have en meget kort opholdstid i vandløbssystemet, så evt. øget algevækst og de sekundære effekter heraf, vil p.g.a. vandets korte opholdstid samt høje opblandingsgrad, ikke medføre væsentlige påvirkninger af vandløbets arter og naturtyper. Der vurderes derfor ikke at være arter eller naturtyper i vandløbene som er følsomme overfor udvaskning af kvælstof.

På udpegningsgrundlaget for Natura 2000 områderne nær og nedstrøms bedriftens arealer, jf. habitatbekendtgørelsen, vurderes derfor ikke at være arter eller naturtyper i vandløb, som er følsomme overfor udvaskning af kvælstof. Kommunen vurderer, at de generelle reguleringer af markdrift samt brug af kunstgødning og husdyrgødning er tilstrækkelige til at sikre vandløbene i Natura 2000 områderne. Størrelsen af den beregnede udvaskning i ansøgt produktion på 60,7 kg N/ha, som ikke afviger fra normal udvaskning fra landbrugsarealer, skønnes ikke at ændre på denne vurdering. Den beregnede tilførsel af kvælstof til Sneum Å vurderes jf. ovenstående begrundelse konkret ikke at være af en størrelsesorden, som kan påvirke vandløbenes tilstand eller de naturtyper og arter der forekommer i vandløbene, herunder udpegningsgrundlaget for de nedstrøms liggende Natura 2000-områder og bilag IV-arter.

Søer

Ca. 150 m sydvest for mark nr. 17 findes en næringsrig sø (naturtype 3140-kransnålgesø "Endrup 1"). Søen er beliggende i internationalt naturbeskyttelsesområde. Kommunen har ikke detaljerede oplandsgrænser for de fleste mindre søer i kommunen, men ud fra topografiske hældningskort vurderes, at en mindre del af mark nr. 17 og mark 14-16 potentielt kan afvande til søen. Påvirkning af søen er nærmere vurderet i afsnittet vedr. fosfor.

Der er ingen øvrige af bedriftens arealer der afvander til højt målsatte, næringsfattige, kalkrige eller brunvandede søer indenfor internationale naturbeskyttelsesområder eller til lobeliesøer.

Samlet set vurderes det, at kvælstof til vandløb, søer og kystvande ikke vil skade de internationale naturbeskyttelsesområder eller vil medføre en væsentlig miljøpåvirkning af områder af særlige regionale- eller lokale beskyttelsesinteresser og at der derfor ikke er grundlag for at skærpe det fastlagte beskyttelsesniveau.

Fosfor til overfladevand – kystvande, vandløb og søer

Ingen af ejendommens udbringningsarealer er beliggende i opland til et Natura 2000 område, der i henhold til Skov- og Naturstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Derfor skal der ikke, i henhold til det fastlagte beskyttelsesniveau, stilles krav til fosforoverskuddet fra bedriften. Der er i ansøgningsmaterialet oplyst, at krav til fosforoverskud er overholdt.

Ifølge oplysningerne i ansøgningseskemaet, er der en arealvægtet fjernelse af fosfor på 21,1 kg P/ha/år og et gennemsnitligt fosforoverskud på ca. 15,5 kg P/ha/år.

Udbringningsarealerne består i overjorden af jordbundstyperne grovsand (JB 1) og grov lerblandet sand (JB 3). De dybere jordarter består primært af ferskvandssand og smeltevandssand. Kommunen vurderer, at der ikke er væsentlig risiko for makroporeafstrømning fra arealer med disse jordbunde. Et enkelt areal (1,6 ha) er lavbundsareal jf. okkerkortlægningen. Lavbundsarealer er klassificeret som okkerpotentielt område, og har et højt jernindhold, hvilket øger jordens evne til at fastholde fosfor.

Marine områder

Som nævnt under kvælstof afvander bedriftens udbringningsarealer via mindre vandløb til vandløbssystemet Sneum Å og til Vadehavet. Den marine del af Vadehavet er udpeget som habitatområde (nr. 78), fuglebeskyttelsesområde (nr. 57) og ramsarområde (nr. 13) jf. habitatbekendtgørelsen. Ydermere er store områder langs Vadehavets kyster udpeget som Natura 2000-områder (se bilag 3).

Tilførsel af næringsstoffer kan påvirke vandmiljøet, og arter og naturtyper i Natura 2000-områderne. For de fleste marine områder vurderes kvælstof dog at spille den afgørende begrænsende rolle, mens fosfor ikke vurderes at være betydende for primærproduktionen og vandmiljøet i marine områder generelt. Dette vurderes at være tilfældet for vandmiljøet i Vadehavet, bl.a. baseret på overvågningsdata og rapporter fra DMU og de tidligere amter^{11 12 13}.

Med baggrund i ovenstående vurdering ses der på udpegningsgrundlaget for Natura 2000 områderne ikke at være marine arter og naturtyper, som vil skades ved tilførsel af fosfor, ligesom ingen af de i Vadehavet kendte bilag IV-arter, eller deres yngle- og rasteområder, vurderes at blive beskadiget eller ødelagt ved fosfortilførsel.

Tilførslen af fosfor fra bedriftens arealer ved almindelig udvaskning gennem jorden til Vadehavet vurderes således konkret ikke at påvirke vandområdernes tilstand eller de naturtyper og arter, der forekommer i de internationale naturbeskyttelsesområder, herunder udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder og bilag IV-arter i forbindelse med Vadehavet (se bilag 3).

Vandløb

Fosfor tilført vandmiljøet kan have negative konsekvenser for arter og naturtyper i vandmiljøet, særligt gennem en øget primærproduktion af planktonalger, som kan medføre øget iltforbrug, nedsat iltkoncentration, svovlbrintedannelse, udskygning m.v.

Næringsstoffer tilført vandløb og de naturtyper der er tilknyttet vandløbet, vurderes dog generelt at have en meget kort opholdstid i vandløbssystemet, og evt. øget algevækst og de sekundære effekter heraf, vil p.g.a. vandets korte opholdstid samt høje opblandingsgrad, ikke medføre væsentlige påvirkninger af vandløbets arter og naturtyper. Der vurderes derfor ikke at være arter eller naturtyper i vandløbene som er fosforfølsomme.

Tilførslen af fosfor fra bedriftens arealer ved almindelig udvaskning gennem jorden til Sneum Å vurderes således konkret ikke at påvirke vandløbenes tilstand eller skade de naturtyper og arter der forekommer i vandløbene, herunder udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder og bilag IV-arter i forbindelse med vandløbene (se bilag 3).

Ved voldsomme, akutte tilførsler af organisk stof til vandløb, herunder overfladeafstrømning af husdyrgødning, kan der dog risikere at opstå en tilstand af iltfattighed, svovlbrintedannelse samt uhygiejniske forhold, som vil være til skade for vandmiljøet.

Esbjerg Kommune har i denne redegørelse vurderet på risikoen for direkte udløb af husdyrgødning til vandmiljøet, bl.a. særligt vandløbsnære arealer, skrånende arealer m.v. En del af ejendommens jorder ligger ved eller i nærheden af vandløb:

- Mark nr. 25+28 grænser op til vandløb, der er C- målsat (vandløb der skal anvendes til afledning af vand).
- Mark nr. 43 grænser på en mindre strækning op til Gummesbæk, der er målsat B2-Laksefiskevand.
- Mark 4-6 grænser op til Bjerregårdsgrøften, der på strækningen er C- målsat.

¹¹ Vandmiljø og Natur 2007 – NOVANA. DMU 2009, s. 70

¹² Basisanalysen del II – Vanddistrikt 55. Ribe Amt 2006.

¹³ Estimation of nutrient reductions to achieve phytoplankton ecological targets in the Wadden Sea. DMU 2008, s. 8.

- Mark 14-16 grænser op til Bjerregårdsgrøften, der på strækningen er målsat B3-karpefiskevand.

Ovennævnte arealer skrånere ikke stærkt ned mod vandløbene. Der er ikke fundet særlige risikoelementer, som kunne betinge særlige krav til håndtering af husdyrgødningen på bedriftens arealer, for at sikre vandmiljøet, arter eller naturtyper imod skade. Esbjerg Kommune vurderer på dette grundlag, at der ikke vil ske væsentlige påvirkninger af miljøet i vandløb, som følge af projektet, når der opretholdes en dyrkningsfri bræmme på minimum 2 m jf. vandløbslovens § 69.

Søer

Søer kan, grundet vandets længere opholdstid end i vandløb, påvirkes af udvaskning af næringsstoffer. Søer vurderes særligt at være sårbare overfor tilførsel af fosfor, som oftest er den begrænsende faktor for søens algeproduktion, hvorimod kvælstof (nitrat) ikke vurderes at være afgørende for søernes tilstand. Miljøcenter Ribe har oplyst Esbjerg Kommune om en række søer af naturtyperne nr. 3130, 3140, 3150 og 3160 indenfor Natura 2000-områder, som ikke fremgår af www.arealinfo.dk eller Miljøstyrelsens kortværk. Disse søer vurderes af Esbjerg Kommune at kræve beskyttelse på lige fod med allerede kortlagte/omfattede søer.

Ca. 150 m sydvest for mark nr. 17 findes en næringsrig sø (naturtype 3140-kransnålalgesø "Endrup 1"). Søen er beliggende i internationalt naturbeskyttelsesområde. Kommunen har ikke detaljerede oplandsgrænser for de fleste mindre søer i kommunen, men ud fra topografiske hældningskort vurderes, at en mindre del af mark nr. 17 og mark 14-16 potentielt kan afvande til søen.

Da oplandsgrænsen til selve søen ikke kendes kan den præcise andel som udbringningsarealerne udgør af søens opland ikke bestemmes. Mark 17 og 14-16 drænes ikke, og består i overjorden af grovsand (JB1). De dybere jordarter består af ferskvandssand. Der vurderes ikke at være væsentlig risiko for makroporeafstrømning fra arealer med disse jordbunde.

Esbjerg Kommune er desuden forpligtet til, under iagttagelse af de fastsatte vilkår, at vurdere om der er virkninger på miljøet, som ikke er i overensstemmelse med habitatbekendtgørelsen, eller på særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Dette indbefatter både påvirkninger fra projektet i sig selv, og fra projektet i forbindelse med andre projekter.

Der findes dog for nærværende ingen accepteret model for beregning af fosforudvaskning som funktion af fosfor tilført markerne, hvorfor kvantitative udvaskningsværdier ikke kan ligge til grund for vurderingen af projektets påvirkning af miljøet i sig selv. Det er dog generelt accepteret at den væsentligste påvirkning med fosfor sker ved overfladeafstrømning og makroporeafstrømning af partikulært bundet fosfor, samt udvaskning via drænrør fra lavbundsarealer. Da der ingen model er for udvaskningen har Esbjerg Kommune skønnet risikoen for fosforudvaskning ud fra arealernes placering og beskaffenhed, herunder arealernes hældning, afdræning og jordbundstype, og heraf vurderet om der vil være en væsentlig virkning på miljøet fra projektet i sig selv.

Der er ikke fundet risikoelementer i forhold til søen, og kommunen vurderer på dette grundlag at der ikke vil ske skade på arter og naturtypen i søen, som følge af projektet i sig selv. Kommunen vurderer derfor at der ikke skal stilles særlige krav vedr. fosfor i husdyrgødningen på bedriftens arealer, for at sikre arter og naturtypen imod skade.

For at vurdere projektets evt. virkning i sammenhæng med andre projekter har Esbjerg Kommune skønnet den hidtidige og forventelige udvikling i tab af fosfor til vandmiljøet.

Esbjerg Kommune har ikke detaljerede oplysninger om udviklingen af dyretryk og fosforudvaskning (jf. bl.a. mangel på en kvantitativ fosformodel) i oplandet til kransnålalgesøen, men kommunen har, på baggrund af data fra gødningsregnskaberne, analyseret udviklingen i DE i oplandet til Vadehavet fra 2001 til 2007, hvoraf kommunen har kunnet konstatere væsentlig variation over årene, men ikke en generel forøgelse i antal DE. Derimod vurderes belastningen af fosfor fra punktkilder i oplandet til Vadehavet generelt at være faldende igennem de sidste årtier, jf. basisanalyserne i forbindelse med udarbejdelsen af Vandplanerne efter Lov om Miljømål. Esbjerg Kommune har også beregnet den forventede effekt af inddragelsen af hidtil brakliggende arealer, efter ophør af udtagningspligten siden 2007, på baggrund af DMUs konsekvensanalyse af udtagningspligtens ophør. Herudfra beregnes et forventet samlet mer-tab til vandmiljøet på ca. 0,83 %, som følge af inddragelsen af brakjord i omdrift. Dette kan sættes i perspektiv til den forventede reduktion som konsekvens af den politiske aftale om Grøn Vækst på 210 ton P, svarende til en 8,0 % reduktion. Det forventede mer-tab som følge af udtagningspligtens ophør vurderes at være af uvæsentlig størrelse. Samlet vurderes at der ikke vil ske nogen forøgelse af belastningen med fosfor i oplandet.

Da der samlet set ikke sker nogen forøgelse af belastningen med fosfor til kransnålalgesøen, vurderer Esbjerg Kommune på ovennævnte grundlag at projektet i forbindelse med andre planer og projekter ikke vil medføre skade på vandmiljøet i kransnålalgesøen og de tilknyttede arter og naturtyper.

Samlet set vurderes det, at fosfor til vandløb, søer og kystvande ikke vil skade de internationale naturbeskyttelsesområder eller vil medføre en væsentlig miljøpåvirkning af områder af særlige regionale- eller lokale beskyttelsesinteresser og at der derfor ikke er grundlag for at skærpe det fastlagte beskyttelsesniveau.

Påvirkning af arter på Habitatdirektivets bilag IV

Med baggrund i bl.a. Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV har Esbjerg Kommune foretaget en vurdering af forekomst og påvirkning af arter opført på Habitatdirektivets bilag IV. De danske arter på habitatdirektivets bilag IV kan ses i denne godkendelses bilag 2.

Der er taget konkret stilling til påvirkningen af bilag IV-arter for hvad angår ammoniakemission fra stald og lager samt påvirkning fra udbringingsarealer.

Såfremt de stillede vilkår om bræmmer jf. afsnit om "ammoniakpåvirkning af naturområder" overholdes vurderer kommunen, at projektet ikke vil have væsentlige negative konsekvenser for plante- og dyrearter opført på habitatdirektivets bilag IV. Det skyldes, at der ifølge kommunens vurdering ikke vil ske væsentlig påvirkning af yngle- eller rasteområder gennem udvaskning eller atmosfærisk deposition af næringsstoffer.

Af de i Vadehavet og lokalt forekommende arter vurderes flg. at kunne påvirkes af næringsstofftilførsel til vandmiljøet:

- Løgfrø
- Strandtudse
- Marsvin
- Snæbel

Esbjerg Kommune har gennemgået bedriftens arealer samt kommunens registreringer af løgfrøer og strandtudser, og fundet at arealerne ikke afvander til vandhuller der fungerer som yngle- og rasteområder for løgfrø eller strandtudse. Det vurderes på denne baggrund at løgfrøens og strandtudsens yngle- og rasteområder ikke vil blive beskadiget som følge af næringsstofudvaskningen fra projektet.

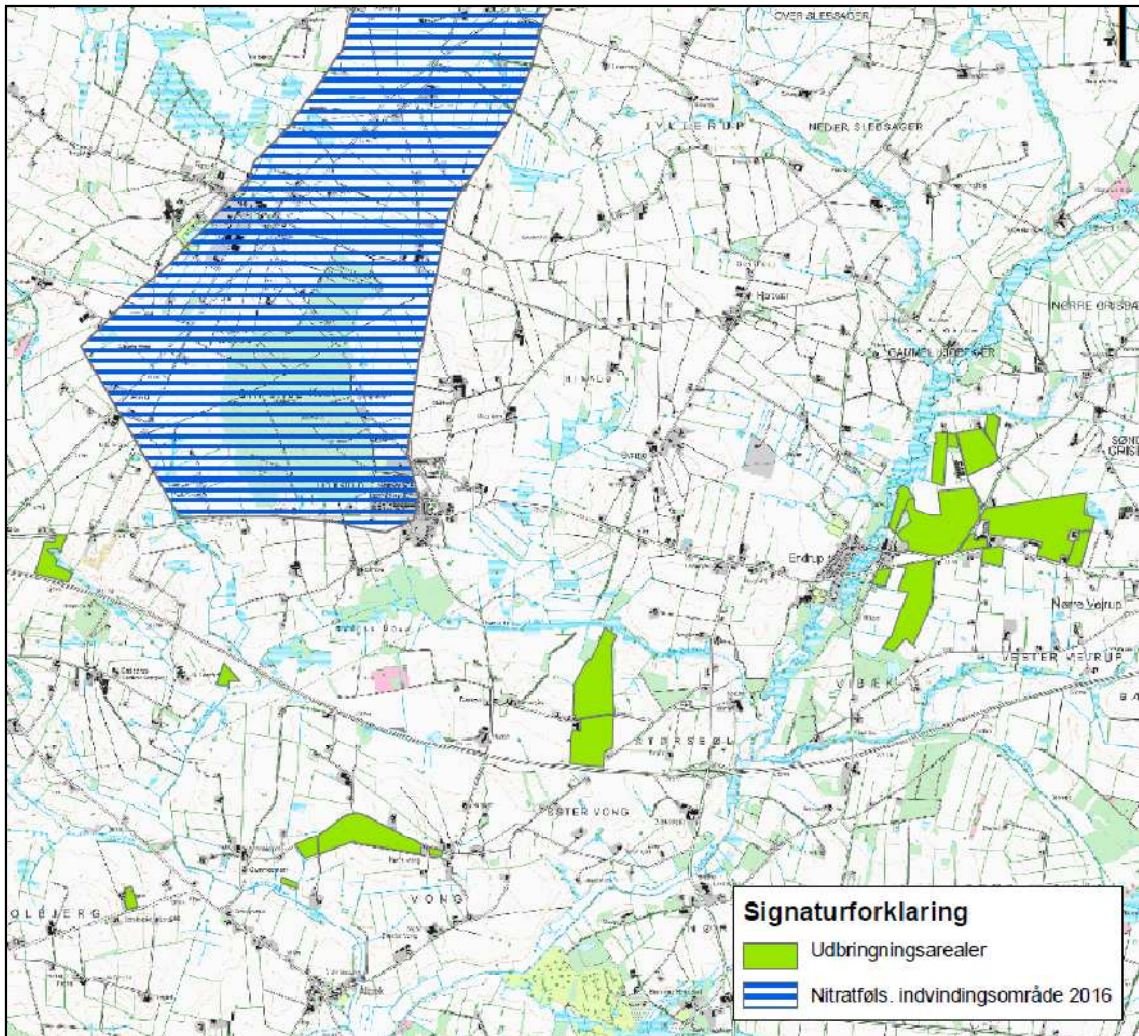
Snæbel forekommer dels i Vadehavet og dels i flere af de større tilstødende vandløb. Den vokser op i Vadehavet hvorfra den søger op i de tilstødende større vandløb for at gyde. Efter gydningen opholder en del af fiskene sig i de nedre dele af vandløbene, før de vender tilbage til Vadehavet. Snæbelen er primært sårbar overfor direkte udledninger, herunder af næringsstoffer. På baggrund af ovenstående vurderinger af påvirkning af vandløb og marine områder, vurderes snæbelens yngle- og rasteområder ikke at blive beskadiget som følge af næringsstof-udvaskningen fra projektet.

Marsvin kan findes stort set overalt i Vadehavet, uden at Vadehavet dog er et kerneområde for arten. Senest er flere åbne havområder i stedet udpeget som habitatområder for arten. For artens forekomst i Vadehavet vurderes, på baggrund af ovenstående undersøgelse af påvirkninger af Vadehavet, at dens yngle- og rasteområder ikke vil blive beskadiget som følge af næringsstof-udvaskningen fra projektet.

Samlet konkluderes på baggrund af ovenstående vurderinger, at projektet ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder for de forekommende bilag IV-dyrearter. Der kendes ikke til forekomster af bilag IV-plantearter som kan påvirkes eller ødelægges af projektet.

Nitrat til grundvand - nitratfølsomme vandindvindingsområder

Som der fremgår af kort 11 nedenfor, er ingen af ejendommens ejede og lejede udbringningsarealer placeret inden for områder, der i de af miljøministeren vedtagne retningslinier i Regionplan 2016 er udpeget som nitratfølsomt indvindingsområde, eller i områder hvor der er udarbejdet indsatsplaner. Derfor er der ikke krav til udvaskningen af nitrat fra udbringningsarealerne.

Kort 11: Udbringningsarealernes placering i forhold til nitratfølsomme indvindingsområder.

Bedst tilgængelige teknologi (BAT)

Med begrebet "bedst tilgængelig teknologi" menes den teknik, som mest effektivt giver et høj beskyttelsesniveau for miljøet som helhed og som samtidig er afvejet i forhold til fordele og økonomiske udgifter. Redegørelsen for BAT skal som minimum følge kravene i EU-kommissionens referencedokument om BAT for intensivt hold af svin og fjerkræ (BREF-dokument).

Vurderingerne skal ske i forhold til følgende aspekter:

1. management
2. foder
3. staldindretning
4. forbrug af vand og energi
5. opbevaring af husdyrgødning
6. udbringning.

Ad 1:

I henhold til BREF dokumentet er det BAT, at træne og uddanne medarbejdere; registrere vand- og energiforbrug, foderforbrug, affaldsdannelse, samt anvendelsen

af husdyrgødning og handelsgødning; udarbejde gødningsplaner; samt have en nødfremgangsmåde ved uheld.

Husdyrbruget angiver at have BAT jf. følgende punkter:

- Personale bliver oplært i pasning af fjerkræ, ejer eller uddannet personale vil stå for daglig tilsyn.
- Der føres dagligt kontrol med foder, vand, dødelighed og ægproduktion. Ugentligt sker der en opgørelse af produktionsdata, især vægtudvikling og ensartethed er vigtige parametre i produktionen.
- Via gødningsplaner/-regnskab føres journal over udspredding af organisk og uorganisk gødning på markerne ligesom der føres journal over afvigelser fra mark- og gødningsplan.
- Der sker en løbende vedligeholdelse af anlæg og bygninger. Ved skift af høns hver 60. uge og ved skift af høniker hver 20. uge sker der et større eftersyn af anlæg.
- Dyrene tilses dagligt ifølge reglerne i bekendtgørelse nr. 533 om beskyttelse af æglæggende høner. Ægindsamling foretages efter endt æglægning, så flest mulige æg pakkes for korrekt opbevaring.

Der stilles i godkendelsen vilkår om, at der skal ske en kvartalsvis registrering af vand – og energiforbrug for at bibeholde og øge fokus på forbruget og muligheder for at reducere dette. Desuden stilles der vilkår om, at der skal udarbejdes en beredskabsplan, som fastlægger, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre en påvirkning af omgivelserne.

På baggrund af husdyrbrugets beskrivelse af BAT og med de anførte vilkår vurderer Esbjerg Kommune, at husdyrbruget med hensyn til management har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedst tilgængelige teknologi.

Ad 2:

I henhold til BREF dokumentet er det BAT at sikre effektiv fodring gennem sammensætning af næringsstofindholdet i foderet, og løbende kontrol, således at det stemmer overens med dyrenes behov, samt at reducere indholdet af råprotein i foderet. For høner til ægproduktion angiver BREF-dokumentet, at det som udgangspunkt er BAT, at indholdet af råprotein i foderet ligger mellem hhv. 15,5-16,5 % (18-40 uger) og 14,5-15,5% (>40 uger) og at det samlede fosforindhold i foderet er mellem 0,45-0,55 % (18-40 uger) og mellem 0,41-0,51 (>40 uger).

Husdyrbruget angiver at have BAT jf. følgende punkter.

- Der anvendes fasefodring. Foderfasernes indhold af næringsstoffer er tilpasset hønernes ydelse og alderstrin.
- Der tilsættes fytase til foderet
- På Hovedvej A1 33 anvendes 3 faser i konsumægproduktionen. I nedenstående tabel er angivet eksempel på de forskellige fasers indhold af protein og fosfor.

	Anvendes	Protein %	Fosfor %
Konsum 1	Indtil ægvægt på 60 g	17,0 %	0,46 %
Konsum 2	Indtil ægvægt på 62 g	16,0 %	0,45 %
Konsum 3	Ægvægt over 62 g	15,3 %	0,41 %

Vægtet gennemsnit 0-45 uger	16,4 %	0,45 %
Vægtet gennemsnit 45-60 uger	15,3 %	0,41 %

Konsum 1 anvendes fra 18- 30 uger, konsum 2 anvendes fra 30-45 uger og konsum 3 anvendes fra 45-ca. 60 uger.

Ifølge normtal 2008 fra Danmarks Jordbrugsforskning er indholdet af råprotein gennemsnitligt på 16,4 % og indholdet af fosfor på gennemsnitligt på 0,49 %.

- Total fosfor i foderet for årshønerne er i ansøgningseskemaet angivet til 0,49 %, mens råproteinindholdet er angivet til 16,4 %, hvilket netop svarer til normtal.
- Total fosfor i foderet for opdræt ligger under eller imellem 0,35 – 0,80 % i foderblandingen. Ifølge normtal fra DJF er indholdet af fosfor på 0,7 % og indholdet af råprotein på 16,5 %.

Esbjerg Kommune vurderer, at husdyrbruget med hensyn til fodringsstrategier har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedst tilgængelige teknologi. Der anvendes fasefodring, så foderet er tilpasset dyrenes behov i de forskellige produktionsfaser og derved reduceres kvælstofindholdet i urinen. Desuden lever foderets indhold af råprotein og totalfosfor op til anbefalingerne i BREF-dokumentet.

Der stilles i miljøgodkendelsen vilkår til fasefodring, anvendelse af fytase, samt til foderets indhold af råprotein og fosfor.

Ad 3:

For konsumægsproduktion i burægssystem findes der følgende BAT byggeblad: "Beriget burægssystem med gødningsbånd og hyppig udmugning". Ifølge BAT bladet kan ammoniakemissionen fra stalden reduceres med 50-60 % ved henholdsvis 2 og 3 udmugninger pr. uge. BAT bladet angiver endvidere forslag til driftsvilkår.

I konsumægstaldene på Hovedvej A1 33 vil staldindretningen fremover være berigede bure med gødningsbånd. Der foretages udmugning 3 gange ugentligt. Staldsystemet i opdrætsstalden er netdrift, ligeledes med gødningsbånd. I starten af produktionsperioden udmuges ugentligt, mens det senere i perioden vil være relevant med hyppigere udmugning. Der stilles i miljøgodkendelsen vilkår til udmugningshyppighed i hhv. konsumægstalden og opdrætsstalden.

I ansøgningen har ansøger endvidere redegjort for fravalg af teknologier. Der findes BAT byggeblade ang. luftvaskere. Disse er afprøvede og testede i svinestalde.

Der er afprøvet en prototype luftrenser til fjerkræproduktion¹⁴. Luftrenseren blev afprøvet i en slagtekyllingestald, over en periode på et hold kyllinger (35 dage). Denne renser er ikke sat i produktion, da afprøvningen viste en række problemstillinger, der skal løses, før den evt. bliver sat i produktion. I fjerkræproduktion er støvet meget fedtet, dette sætter sig i renseren som derved får reduceret effekt.

¹⁴ Kemisk luftrensning ved en slagtekyllingestald – undersøgelse og demonstration af TLV-Ammon, Udarbejdet af Michael Jørgen Hansen, Agrotech for Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret, marts 2008

Den ansøgte produktion har en holdrotationsperiode på 60 uger. Der kan således forventes betydelige større problemer med tilstopning af luftrenseren end det var tilfældet i afprøvningen. Dette gør at drift stabiliteten ikke kan forventes at være tilfredsstillende.

I den ansøgte produktion kan der forekomme meget høje krav til hygiejne og rengøring af stalden mellem to hold. Det er u hensigtsmæssigt at have en luftrenser koblet på stalden, hvor det ikke er afprøvet om den kan rengøres 100 %.

På den baggrund er luftvaskere fravalgt i denne ansøgning,

Der er ingen BAT byggeblade med biologisk luftrensning. Det er endvidere ikke muligt at benytte biologisk luftrensning i stalde med hold drift, hvor staldene står tomme i perioder.

På baggrund af husdyrbrugets beskrivelse af BAT og med de anførte vilkår vurderer Esbjerg Kommune, at husdyrbruget med hensyn til staldsystemer har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedst tilgængelige teknologi, da det valgte staldsystem lever på til BAT byggebladet.

Ad 4:

I henhold til BREF-dokumentet er det BAT at registrere vand og energiforbruget, at forebygge spild fra drikkevandsinstallationer og reparere evt. lækager, at anvende naturlig ventilation i videst muligt omfang, at optimere evt. ventilationssystem og at installere energibesparende belysning.

Husdyrbruget angiver at have BAT jf. følgende punkter:

- Der sker en trinvis regulering af ventilationen i opdrætsstalden. Ventilationen er trinvist styret med følerne, som registrerer temperatur og luftfugtighed. Der er stærkt varierende belægning i stalden i produktionsperioden, variationen i ventilationsbehov stammer både fra belægning og fra årstidsvariation. Ventilationsbehovet er lavt i den første tid efterhånden som dyrene vokser og opnår en vægt på ca. 1.600 gram ved 16 uger, når ventilationsbehovet er maksimalt. Det er kun de sidste 3-4 uger og i meget varme perioder, at ventilationen kører 100 %.
- Der sker ligeledes en trinvis regulering af ventilationen i konsumægstalden. Der er samme belægning i stalden i hele produktionsperioden, og variationen i ventilationsbehov stammer fra årstidsvariation. Der anvendes ikke varme i æglæggestalden udover varme i forbindelse med tomgang for at sikre en tør stald ved indsætning af nye dyr. Dog kan der i perioder med stærk frost og i opstartsfasen med nye dyr være nødvendigt med opvarmning.
- I forbindelse med holdskifte rengøres og kontrolleres ventilationen i indvendigt og udvendigt.
- Dyrenes behov for lys er fastlagt i bekendtgørelse nr. 533 om beskyttelse af æglæggende høner. Der vælges belysning som tager hensyn til elforbruget. Lavenergilysstofrør kan endnu ikke lysdæmpes tilstrækkeligt til ikke at give forstyrrelser som kan påvirke hønerne. Belysningen reguleres i forhold til dyrenes adfærd og alders-/udviklingstrin. Dagslængden reguleres og følger en forudbestemt kurve, som tager hensyn til dyrenes alder og fysiologiske udvikling.
- I opdrætsstalden rengøres konsekvent med vand. I konsumægstalden rengøres stalden ikke konsekvent med vand, da stalden kan tørrengøres med trykluft. Evt. vil gødningsbånd og tværkanal blive vasket med vand.

Rengøringen afsluttet med en desinfektion. Der iblødsættes før vask, og vask sker ved anvendelse af højtryksenser.

- Der er installeret drikkenipler. Drikkeniplerne er placeret i ryghøjde og justeres løbende for at lette dyrenes vandoptagelse og minimere vandspild. Der er monteret spildrender under nipler.

Esbjerg Kommune vurderer, at husdyrbruget med hensyn til vand- og energiforbrug har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedst tilgængelige teknologi. Der er bl.a. installeret trinvis regulering af ventilationen, hvilket er med til at hindre unødigt strømforbrug til ventilation og ved vask af stalde foretages iblødsætning, så vandforbrug til vask kan reduceres.

Som nævnt under management stilles der i godkendelsen vilkår om, at der sker en kvartalsvis registrering af vand – og energiforbrug for at bibeholde og øge fokus på forbruget og muligheder for at reducere dette. Endvidere stilles der vilkår om, at ventilationsanlægget skal vedligeholdes.

Ad 5:

For så vidt angår BAT ved opbevaring af husdyrgødning omfatter dette en stabil beholder, der kan modstå påvirkning og som er tæt og beskyttede mod tæring.

Husdyrbruget angiver at have BAT jf. følgende punkter

- Gødningshusets sider og bund er beregnet til at modstå påvirkninger fra gødning.
- Gødningshuset tømmes regelmæssigt, og der foretages fornøden inspektion og vedligeholdelse.

Der vil i miljøgodkendelsen blive stillet vilkår om, at gødningshuset renoveres således, at gødningshuset er tæt og risikoen for ammoniakfordampningen mindskes.

Esbjerg Kommune vurderer, at husdyrbruget med de anførte vilkår har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedst tilgængelige teknologi med hensyn til opbevaring af husdyrgødning.

Ad 6:

I henhold til BREF-dokumentet er det BAT at tilpasse den gødningsmængde, der skal spredes på marken med arealet og afgrødernes behov; undgå at sprede gødningen når marken er mættet med vand, er oversvømmet eller dækket af sne; samt udsprede gødningen umiddelbart før afgrødernes maksimale vækst og næringsstof optag forekommer.

Husdyrbruget angiver at have BAT jf. følgende punkter:

- Via gødningsplaner/-regnskab føres journal over udspredding af organisk og uorganisk gødning på markerne, ligesom der føres journal over afvigelser fra mark- og gødningsplan.

Esbjerg Kommune vurderer, at husdyrbruget med hensyn til udbringning af husdyrgødning har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedst tilgængelige teknologi. Tilførsel af næringsstoffer planlægges via gødningsplan, så gødningsmængden tilpasses afgrødernes behov. Den faste husdyrgødning udbringes med møgspreader og

nedpløjes. Ifølge husdyrgødningsbekendtgørelsen skal den faste gødning, ved udbringning på ubevoksede arealer, nedbringes hurtigst muligt og inden 6 timer.

Samlet set vurderer Esbjerg Kommune, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknologi for alle de ovennævnte 6 punkter. Det vurderes, at der som følge af BAT redegørelsen ikke er nødvendigt at skærpe det gældende beskyttelsesniveau.

Ophør

Ved ophør af driften af husdyrbruget, vil stalde og fodersiloer tømmes, rengøres og desinficeres. Gødningslagret fjernes og spredes og vaskevand spredes ligeledes på harmoniarealet.

Der stilles vilkår om, at husdyrbruget ved ophør skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare.

Esbjerg Kommune vurderer, at de anførte tiltag samt vilkår er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre, at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Endvidere vurderes det, at disse tiltag vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som et øde og forladt element i landskabet.

Høring

I forbindelse med den 3 ugers offentlige høring har Esbjerg Kommune ikke modtaget bemærkninger til projektet.

Samlet vurdering

Esbjerg Kommune vurderer, at der kan meddeles tilladelse til det ansøgte da:

- Der er truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik,
- Husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, samt
- Udvidelse og drift af husdyrbruget ikke medfører væsentlige virkninger på miljøet.

Bilag 1

Anmeldepligtige aktiviteter, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens §19b:

1. Tilplantning med juletræer og skov, flerårige energiafgrøder, levende hegn og lignende i fuglebeskyttelsesområder.
2. Rydning af samt træartsskifte og plantning i løvskov.
3. Ændring i tilstanden af søer, heder, moser og lignende, strandenge, strandsumpe, ferske enge og overdrev, der ikke opfylder størrelseskravet i § 3.
4. Ændring i tilstanden af indlandssaltenge, kilder og væld samt vandløb, der ikke er udpeget efter § 3.
5. Opdyrkning af vedvarende græsarealer i fuglebeskyttelsesområder.
6. Opdyrkning, tilplantning og sandflugtsdæmpning på klitter.
7. Rydning af krat af havtorn, gråris og enebær samt skov af skovfyr på klitter.
8. Rydning af krat af enebær på overdrev, der ikke er omfattet af § 3.
9. Væsentlig ændring inden for kort tid i græsningsintensitet, herunder ophør medgræsning eller høslet.
10. Væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning, herunder ændret gødskning fra handelsgødning til husdyrgødning.
11. Etablering af anlæg, der er nødvendige for erhvervet, herunder veje.
12. Etablering af ikke-godkendelsespligtige virksomheder i områderne, der kan medføre betydelige forstyrrelser (eksempelvis støj).

Bilag 2:

Udpegningsgrundlag

Natura 2000-områder og det samlede udpegningsgrundlag for disse, samt de særligt beskyttede arter:

Udpegningsgrundlag - habitatområder

Habitatområde 78 Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde

Arter:

1095 Havlampret (*Petromyzon marinus*)

1096 Bæklampret (*Lampetra planeri*)

1099 Flodlampret (*Lampetra fluviatilis*)

1103 Stavsild (*Alosa fallax*)

1106 Laks (*Salmo salar*)

1113 *Snæbel (*Coregonus oxyrhynchus*)

1351 Marsvin (*Phocoena phocoena*)

1355 Odder (*Lutra lutra*)

1364 Gråsæl (*Halichoerus grypus*)

1365 Spættet sæl (*Phoca vitulina*)

Naturtyper:

1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand

1130 Flodmundinger

1140 Mudder- og sandflader blottet ved ebbe

1150 * Kystlaguner og strandsøer

1160 Større lavvandede bugter og vige

1170 Rev

1310 Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand

1320 Vadegræssamfund ¹⁾

1330 Strandenge

2110 Forstrand og begyndende klitdannelser

2120 Hvide klitter og vandremiler

2130 * Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)

2140 * Kystklitter med dværgbuskvegetation (klithede)

2160 Kystklitter med havtorn

2170 Kystklitter med gråris

2180 Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter

2190 Fugtige klitlavninger

2310 Indlandsklitter med lyng og visse

2330 Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene

3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden

3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger

3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks

3160 Brunvandede søer og vandhuller

3260 Vandløb med vandplanter

4010 Våde dværgbusksamfund med klokkelyng

4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)

6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)

6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund

6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop

7150 Plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tør

7230 Riggær

9190 Stilkegeskove og -krat på mager sur bund

91D0 * Skovbevoksede tørvemoser

¹⁾ Vadegræs er indført (ca. 1930) til Danmark og er invasiv. Typen kræver derfor ikke beskyttelse

Habitatområde 79 Sneum Å og Holsted Å 1096 Bæklampret (Lampetra planeri)

Arter:

1099 Flodlampret (*Lampetra fluviatilis*)

1113 *Snæbel (*Coregonus oxyrhynchus*)

1355 Odder (*Lutra lutra*)

Naturtyper:

3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger

3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks

3260 Vandløb med vandplanter

6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)

6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
 6430 Bræmmer med høje urter langs vandløb eller skyggende skovbryn
 7140 Hængesæk og andre kærsamfund dannet flydende i vand
 7220 * Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand
 7230 Rigkær
 9190 Stilkegeskove og -krat på mager sur bund

Udpegningsgrundlag - fuglebeskyttelsesområder:

Y=Ynglende i.h.t. DMU's database

T=Trækkende i.h.t. DMU's database

Kriterier (F1-F7, se www.blst.dk)

SPA 51, Ribe Holme og enge med Kongeåens udløb

Rørdrum	Y		F3
Hvid stork	Y		F1
Rørhøg	Y		F3
Hedehøg	Y		F1
Blå kærhøg	Y		F1
Plettet rørvagtel	Y		F1
Engsnarre	Y		F1
Klyde	Y		F1
Hjejle		T	F2, F4
Brushane	Y		F1
Mosehornugle	Y		F1
Blåhals	Y		F1
Kortnæbbet gås		T	F4

SPA 57 Vadehavet

Bramgås		T	F2, F4
Klyde	Y	T	F1,F2, F4
Hvidbrystet præstekrave	Y	Tn	F1,F2
Hjejle		T	F2, F4
Almindelig ryle	Y	T	F1,F2, F4
Lille kobbersneppe		T	F2, F4
Dværgmåge		Tn	F2, F5
Sandterne	Y		F1
Splitterne	Y		F1
Fjordterne	Y		F1
Havterne	Y		F1
Dværgterne	Y		F1
Mørkbuget knortegås		T	F4
Lysbuget knortegås		T	F4
Gravand		T	F4
Pibeand		T	F4
Krikand		T	F4
Spidsand		T	F4
Skeand		T	F4
Ederfugl		T	F4
Sortand		T	F4,F7
Strandhjejle		T	F4
Strandskade		T	F4
Stor regnspove		T	F4
Rødben		T	F4
Hvidklire		T	F4
Islandsk ryle		T	F4
Sandløber		T	F4

Bilag IV-arter:

Fortegnelse over i Danmark nuværende naturligt hjemmehørende arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV (evt. blot som strejfgæster, markeret med "):

Dyrearter

Pattedyr

Alle arter af småflagermus (Microchiroptera spp.)

Hasselmus (*Muscardinus avellanarius*)
Birkemus (*betulina*)
Odder (*Lutra lutra*)
Marsvin (*Phocoena phocoena*)
Alle andre arter af hvaler (*Cetacea spp.*)

Krybdyr
Læderskildpadde (*Dermochelys coriacea*)
Uægte karette (*Caretta caretta*)"
Bastardskildpadde (*Lepidochelys kempii*)"
Europæisk sumpskildpadde (*Emys orbicularis*)
Markfirben (*Lacerta agilis*)

Padder
Stor vandsalamander (*Triturus cristatus*)
Klokkefrø (*Bombina bombina*)
Løgfør (*Pelobates fuscus*)
Løvfør (*Hyla arborea*)
Spidssnudet frø (*Rana arvalis*)
Springfrø (*Rana dalmatina*)
Strandtudse (*Bufo calamita*)
Grønbroget tudse (*Bufo viridis*)

Fisk
Snæbel (*Coregonus oxyrhynchus*)

Insekter
Bred vandkalv (*Dytiscus latissimus*)
Lys skivevandkalv (*Graphoderus bilineatus*)
Eremit (*Osmoderma eremita*)
Sortpletet blåfugl (*Maculinea arion*)
Grøn mosaikguldsmed (*Aeshna viridis*)
Stor kærguldsmed (*Leucorrhinia pectoralis*)
Grøn kølleguldsmed (*Ophiogomphus cecilia*)

Bløddyr
Tykskallet Malermusling (*Unio crassus*)

Planter

Enkelt månerude (*Botrychium simplex*)
Vandranke (*Luronium natans*)
Liden Najade (*Najas flexilis*)
Fruesco (*Cyripedium calceolus*)
Mygblomst (*Liparis loeselii*)
Gul stenbræk (*Saxifraga hirculus*)
Krybende sumpskærm(*Helosciadium repens* (= *Apium repens*))

Produktion: Esbjerg Kommune
Foto: Torben Meyer

Esbjerg
Kommune

Torvegade 74 . 6700 Esbjerg
Tlf: 7616 1616 . Fax: 7616 0969
miljo@esbjergkommune.dk
www.esbjergkommune.dk